

Vlaams
Parlement

vergadering **C170 – OND18**
zittingsjaar 2012-2013

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen

van 28 maart 2013

INHOUD

Interpellatie van mevrouw Khadija Zamouri tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het slapende bestaan van de taskforce loopbaanbegeleiding en de nood aan samenwerking tussen de beleidsdomeinen Onderwijs en Werk - 58 (2012-2013)	3
Vraag om uitleg van de heer Ward Kennes tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over een algemeen verbod op het dragen van levensbeschouwelijke kentekens in het onderwijs - 832 (2012-2013)	6
Vraag om uitleg van mevrouw Khadija Zamouri tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de samenstelling van de leerlingenpopulatie in het buitengewoon onderwijs - 1032 (2012-2013)	
Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het uitblijven van dringende maatregelen betreffende leerzorg - 1058 (2012-2013)	13
Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de toepassingsproblemen van het leerkredietsysteem - 1211 (2012-2013)	19
Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het groeiend 'spijbelgedrag' van kleuters in Vlaamse grootsteden - 1212 (2012-2013)	21
Vraag om uitleg van de heer Johan Verstreken tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de dalende kennis van grammatica en spelling in het onderwijs - 1278 (2012-2013)	24
Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de middelen voor de persoonlijke ontwikkelingstrajecten - 1242 (2012-2013)	27

■

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert**Interpellatie van mevrouw Khadija Zamouri tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het slapende bestaan van de taskforce loopbaanbegeleiding en de nood aan samenwerking tussen de beleidsdomeinen Onderwijs en Werk - 58 (2012-2013)**

De voorzitter: Mevrouw Zamouri heeft het woord.

Mevrouw Khadija Zamouri: Voorzitter, minister, volgens het nieuwe Integratiedecreet, dat minister Bourgeois begin januari heeft ingediend in het Vlaams Parlement en dat we volop aan het bespreken zijn – nietwaar, mijnheer Kennes – worden de inburgeraars met een educatief perspectief voor een verdiepende oriëntering ondergebracht bij de centra voor leerloopbaanbegeleiding, als die eenmaal zullen zijn opgericht. In tegenstelling tot het oorspronkelijke plan van de regering worden de Huizen van het Nederlands niet ondergebracht in het extern verzelfstandigd agentschap (EVA) Inburgering en Integratie, maar komen ze terecht in de centra voor leerloopbaanbegeleiding. Die zullen worden opgericht onder de politieke verantwoordelijkheid van de minister van Onderwijs, de minister van Werk en de minister van Inburgering.

Minister van Inburgering en Integratie Bourgeois meldt in zijn beleidsbrief Inburgering en Integratie 2011-2012 dat de opdracht met betrekking tot intake, screening en doorverwijzing van anderstaligen naar het aanbod Nederlands als tweede taal, die vandaag door de Huizen van het Nederlands wordt uitgevoerd, in de toekomst door de centra voor leerloopbaanbegeleiding zal worden opgenomen. Het concept voor die centra wordt uitgewerkt door de minister van Onderwijs in samenwerking met de minister van Werk.

Minister, we vernemen in uw beleidsbrief Onderwijs 2011-2012: “Samen met mijn collega’s, bevoegd voor Inburgering en Werk, zal ik dit werkjaar het concept van regionale Centra voor Leerloopbaanbegeleiding – wat een voorlopige werkterm is – verder uitwerken en de financiële implicaties van dit voorstel verder uitklaren. Deze centra zullen in de toekomst instaan voor de gerichte informatieverstrekking, oriëntering, testing en doorverwijzing van volwassenen met uiteenlopende leervragen en -noden. Tegen het einde van dit werkjaar zal ik een ontwerp van decreet over Centra voor Leerloopbaanbegeleiding in het Vlaams Parlement indienen.” Wat verder wordt het wat concreter. Ik citeer opnieuw: “De Huizen van het Nederlands zullen samen met de 13 consortia volwassenenonderwijs tot regionale **Centra voor Leerloopbaanbegeleiding** worden omgevormd. Met mijn collega, bevoegd voor Inburgering, zal ik dit verder uitwerken en dit in nauw overleg met de minister, bevoegd voor Werk.” En ik citeer ten slotte: “Samen met mijn collega’s, bevoegd voor Inburgering en Werk zal ik dit werkjaar het concept van regionale **Centra voor Leerloopbaanbegeleiding** verder uitwerken en de financiële implicaties van dit voorstel verder uitklaren. De taskforce loopbaanbegeleiding, waarin de CLB-sector, de VDAB, de pedagogische begeleidingsdiensten, de VLIR en de VLHORA zijn vertegenwoordigd, zal de samenwerking tussen de verschillende partners voor loopbaanbegeleiding verder gestalte geven. Deze regionale centra zullen in de toekomst voor de gerichte informatieverstrekking, oriëntering, testing en doorverwijzing van volwassenen met uiteenlopende leervragen en -noden instaan. Tegen het einde van dit werkjaar zal ik een ontwerp van decreet over de Centra voor Leerloopbaanbegeleiding in het Vlaams Parlement indienen.”

Begin maart 2012 stelde collega Van den Heuvel een vraag om uitleg aan u, minister, over het slapende bestaan van de taskforce loopbaanbegeleiding, die sedert juni 2011 niet meer is samengekomen. U antwoordde in het parlement dat u daarvoor niet meteen een aanwijsbare reden zag. U hebt de administratie de opdracht gegeven om de activiteiten onmiddellijk weer op te starten. U wees er ook op dat het stilliggen van de taskforce niet betekent dat er daarnaast geen parallelle acties werden ondernomen.

Spijtig genoeg bleef het daarna stil rond deze centra en rond het aangekondigde decreet over de taskforce. Het was wachten op uw beleidsbrief 2012-2013. Helaas, de term ‘centra voor leerloopbaanbegeleiding’ kwam daarin zelfs niet meer voor. Wat stond er dan wel in over het volwassenenonderwijs? Ik citeer: “Samen met mijn collega’s bevoegd voor Werk en Inburgering werk ik aan een globaal **concept van leeradvies en -oriëntering voor volwassen (kandidaat) lerenden**, dat in het najaar van 2012 moet leiden tot een voorontwerp van decreet. De consortia volwassenenonderwijs en de Huizen van het Nederlands zullen opgaan in deze nieuwe structuur. Samen met mijn collega’s van Werk en Inburgering voorzie ik hierbij ook een nauwe en structurele samenwerking met de Werkwinkels en de Onthaal-bureaus. Volwassenen kunnen vanaf dan met al hun vragen over leren en opleiding terecht bij deze loketten. De huidige taken van de HvN op het vlak van intake, testing en oriëntering van anderstaligen naar het meest passende aanbod Nederlands tweede taal (NT2) (...) zal ik op een herkenbare en zichtbare manier continueren.”

Minister, klopt het dat het plan om centra voor leerloopbaanbegeleiding op te richten, zoals aangekondigd in de beleidsbrief Onderwijs 2011-2012, opgegeven werd? Waarom is het voorontwerp van decreet dat u op het einde van het werkjaar 2011-2012 in het parlement zou indienen, er nog altijd niet? Is de taskforce loopbaanbegeleiding nog bijeen geweest? Is hij in slaap gevallen of is hij definitief begraven?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Neen, dat klopt niet, mevrouw Zamouri. Wij zijn nog altijd bezig met dat dossier. Het is inderdaad zo dat de timing die we initieel hadden vooropgesteld niet gehaald werd. Dat is misschien ook wel begrijpelijk. Dit is een complex besluitvormingsproces, waarbij verschillende beleidsdomeinen betrokken zijn. Dat je in de fase van conceptontwikkeling vertragingen hebt, is inherent aan dit proces. We hebben wel beslist om niet meer te kiezen voor een conceptnota. We zijn meteen begonnen met een algemene memorie van toelichting voor een ontwerp van decreet betreffende leeradvies en -oriëntering voor volwassenen. Dat is de nieuwe benaming. We hebben daarover al heel wat gesprekken gehad. Morgen is er nog een belangrijke vergadering over.

De taskforce loopbaanbegeleiding is niet meer samen geweest omdat we beslisten om de discussie over leerlingen- en loopbaanbegeleiding in het leerplichtonderwijs te laten volgen op de aan de gang zijnde discussies over loopbaanbegeleiding en scholengemeenschappen. Dat hebt u deze voormiddag misschien op afstand gehoord. Ik wil immers eerst een gedragen beslissing in deze dossiers om de lijnen van leerlingenbegeleiding verder uit te tekenen. Die beslissing hebben we nu, zeker wat de scholengroepen betreft. Uiteraard zal daarbij de taskforce betrokken worden.

Uiteraard hebben we met betrekking tot de studie- en beroepskeuze binnen andere fora voortgewerkt. Wat informatieverstrekking betreft, werd er bijvoorbeeld op een actieve manier ondersteuning geboden aan de verdere ontwikkeling van de website www.onderwijskiezer.be, een gezamenlijk, mee door mij gefinancierd, initiatief van de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's). Ik heb zelfs ideeën daarvoor gegeven. Ik voorzie zowel in personele middelen, een gedetacheerde medewerker van een CLB, als in financiële middelen, en bovendien in conceptideeën om de website uit te werken. Aspecten betreffende de samenwerking van onderwijs en arbeidsmarkt staan bovendien ook regelmatig op de agenda van het managementcomité Onderwijs en Vorming en Werk en Sociale Economie.

De voorzitter: Mevrouw Zamouri heeft het woord.

Mevrouw Khadija Zamouri: Minister, ik ben onder de indruk dat u hierover morgen een vergadering hebt. U begint met te zeggen dat het niet klopt. Maar op welke vraag slaat dat?

Minister Pascal Smet: U zei dat we het hebben opgegeven. Ik heb gezegd dat dat niet klopt. We zijn er nog volop mee bezig.

Mevrouw Khadija Zamouri: Dan hebt u sedert uw eerste beleidsbrief toch zwaar kunnen nadenken over de financiële implicaties van het hiermee verder gaan? Ik ben benieuwd naar het resultaat en naar de begroting.

U hebt gekozen voor een nieuwe benaming. Waar was dat goed voor?

U zegt dat u bezig bent met een website, maar dat was mijn vraag niet. Het ging over een centrum voor leerloopbaanbegeleiding en de consortia daarin, en u geeft uitleg over een website. Het gaat over een decreet, niet over een website.

Minister Pascal Smet: Ik wou een voorbeeld geven van de samenwerking tussen Onderwijs en Werk.

Mevrouw Khadija Zamouri: Ik ben benieuwd naar de timing. Het duurt al zo lang. Ik begrijp dat er van alles kan tussenkomen, er moeten scholen worden gebouwd en zo. Ik dacht dat u het opgegeven had omdat u verder wou investeren in de capaciteitsuitbreiding. Blijkbaar zijn er andere dingen gebeurd. Wat is uw timing nu?

Minister Pascal Smet: We gaan de vergadering afwachten. Als het dossier rijp is, zullen we een beslissing nemen.

Mevrouw Khadija Zamouri: Wat verwacht u van de vergadering morgen?

Minister Pascal Smet: Veel.

Ik kan daar toch niet op vooruitlopen?

De voorzitter: Hebt u zelf een resultaat voor ogen?

Minister Pascal Smet: Ik hoop dat we een concept kunnen uitwerken en die memorie van toelichting hebben. We zitten nog altijd in die fase. We zien wel of we er geraken of niet. Ik hoop van wel. Meer kan ik u niet vertellen. Er is al veel vooruitgang geboekt maar zolang we niets beslist hebben, mag ik daar niet over communiceren. Het is nog niet beslist, ik pas de regel toe die het parlement heeft opgesteld, en dat is niet communiceren.

Mevrouw Khadija Zamouri: Wanneer mogen we dan iets verwachten? Wanneer zijn de resultaten van de vergadering klaar?

Minister Pascal Smet: Dat zullen we zien als de resultaten er zijn. Ik kan daar niet op vooruitlopen. De vergadering moet nog plaatsvinden. Het zal afhangen van eventuele knelpunten en of die opgelost geraken. In functie daarvan zullen we wel zien. De vergadering van morgen is belangrijk, we moeten dus eerst de resultaten afwachten. Er is de afgelopen weken en maanden hard gewerkt. We zullen morgen zien hoever we staan.

Mevrouw Khadija Zamouri: Ik heb daar begrip voor, minister, maar ik vind het echt wel jammer. Ik heb gewerkt aan deze interpellatie, ik heb daar tijd en energie in gestoken en u handelt dit af op een drafje. U kunt niet eens zeggen wat uw intenties zijn voor morgen.

Minister Pascal Smet: U mag een minister niet vragen naar zijn beleidsintenties.

De voorzitter: Toch wel, die regel is geschrappt.

Minister Pascal Smet: Oei. Er zijn veel parlementsleden die dat nog niet weten.

De voorzitter: Ik vond dat als criterium voor ontvankelijkheid echt dwaas. Het is de taak van een parlements lid om een minister te ondervragen over zijn plannen. Natuurlijk, de minister heeft ook gelijk: als er nog niet beslist is, heeft de minister het recht om nog te wachten met zijn antwoord. Als de beslissing te lang op zich laat wachten, mag u de minister nog eens opnieuw interpelleren, mevrouw Zamouri.

Minister Pascal Smet: Ik heb geen problemen met uw vragen. U moet begrijpen, de vergadering van morgen is ontzettend belangrijk. We zullen zien hoever we dan staan.

Mevrouw Khadija Zamouri: Ik begrijp dat, minister. Ik volg Integratie en Inburgering heel intens op. Dat interesseert me. Ik ben benieuwd wat u samen met de minister van Werk gaat realiseren. Als het te lang duurt, kan ik niet verder met mijn werk.

De voorzitter: De interpellatie is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Ward Kennes tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over een algemeen verbod op het dragen van levensbeschouwelijke kentekens in het onderwijs - 832 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes: U ziet dat ik mijn vraag om uitleg al een hele tijd geleden heb ingediend. Ondertussen is er een en ander gebeurd. We hebben hier een aantal voorstellen van decreet en resolutie besproken. In februari werd bekend dat er nog maar twee Limburgse scholen zijn waar meisjes met een hoofddoek naartoe kunnen. Drie jaar geleden waren dat er nog zes. In maart kreeg ik een brief van de Sikhgemeenschap in Sint-Truiden, die ook het probleem op de commissieagenda wou zetten. Toen had ik mijn vraag al enkele weken ingediend.

Er was intussen ook een uitspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens over het dragen van levensbeschouwelijke kentekens. Dat ging over een medewerkster van British Airways. Er zit permanent beweging in de zaak. Als dit volgende maand op de agenda komt, is er weer een en ander gebeurd.

In het dossier van het gemeenschapsonderwijs (GO!) werd een hele evolutie afgelegd, zeker op juridisch vlak. De raad van het GO! heeft op vrijdag 1 februari het algemene verbod in alle scholen van het net op het dragen van levensbeschouwelijke kentekens, dat in 2009 werd ingevoerd, opnieuw bevestigd.

Hier gaat een juridisch verhaal aan vooraf. Omdat de Raad van State met betrekking tot de reglementen van twee athenea in Antwerpen oordeelde dat de scholen niet zelf bevoegd zijn om zo'n verbod op te leggen, heeft het GO! in september 2009 een algemeen verbod ingevoerd. Dit algemeen verbod werd echter geschorst door de Raad van State, die zich afvroeg of het niet aan het Vlaams Parlement toekwam om hierover te beslissen. Daarop volgde een procedure bij het Grondwettelijk Hof, dat in maart 2011 oordeelde dat het GO! wel degelijk bevoegd is en dat het niet bij decreet moest worden geregeld. Daarop werd de schorsing van het algemeen verbod opgeheven.

De raad van het GO! heeft gewacht tot de verschillende hangende procedures bij de Raad van State, na klachten van leerlingen, afgehandeld waren. Alle klachten van individuele leerlingen werden onontvankelijk bevonden omdat – mede door de aanslepende procedures, er zijn al heel wat jaren overheen gegaan – de betrokkenen ondertussen zijn afgestudeerd en dus geen belang meer kunnen aantonen. Dat is jammer. Zo wordt het 'geëvacueerd', maar er is geen uitspraak.

Er werden zowel klachten ingediend door moslimmeisjes als door jongeren uit de Sikhgemeenschap, die vinden dat hun vrije schoolkeuze en recht op onderwijs hierdoor sterk wordt beperkt, en dat dit verbod een aantasting is van de godsdienstvrijheid. De raadsman van een van deze leerlingen suggereerde begin februari in de pers dat men nu een procedure bij de gewone rechtbank overweegt, op basis van de Antidiscriminatiewet.

Ten gronde bepaalt artikel 24, paragraaf 3 van de Grondwet dat ieder recht heeft op onderwijs, met eerbiediging van de fundamentele rechten en vrijheden, waaronder vrijheid van godsdienst en het recht om die godsdienstige overtuiging uit te dragen en te tonen. Het pedagogisch project van het GO! vertaalt het neutraliteitsprincipe waar het GO! aan gebonden is naar actief pluralisme. Dat staat in de beginselverklaring: "Het GO! beschouwt

het actief omgaan met deze diversiteit als een meerwaarde en als een pijler van zijn onderwijs. Via dit actief pluralisme beklemtoont het GO! dat de mensheid, ondanks alle verschillen, verbonden is door gemeenschappelijke waarden en doelen.”

Het gemeenschapsonderwijs stelt dat de gelijkheid net hersteld wordt door niet meer te focussen op levensbeschouwelijke kentekens, maar de jongeren die een levensbeschouwelijk symbool dragen omwille van hun geloofsovertuiging, ervaren het verbod als zeer bedreigend voor hun onderwijskansen en ontwikkeling.

De partij van de minister heeft hier recent ook stellingen over ingenomen. Die stellingen hebben dan weer de aanleiding tot een heel debat gevormd. Het is niet de bedoeling met betrekking tot dit onderwerp een partijpolitiek spel te spelen. Dit punt toont evenwel aan dat de materie permanent in het nieuws blijft en wellicht, met het oog op de volgende verkiezingen en wat daarna komt, nog regelmatig de actualiteit zal halen.

Minister, bent u van oordeel dat een algemeen verbod op levensbeschouwelijke kentekens strookt met een pedagogisch project dat de actieve omgang met diversiteit als een meerwaarde beschouwt? Het GO! verklaart door middel van het bannen van die kentekens voor de neutraliteit te kiezen. De afwezigheid van die tekens is voor het GO! net een manier om met de diversiteit om te gaan. Een andere manier zou erin kunnen bestaan die tekens aanwezig te maken en elkaar op dat vlak te leren respecteren. Dat is een heel andere manier om met diezelfde diversiteit op een pedagogische wijze om te gaan.

Blijft een officieel neutraal onderwijsnet in gebreke met betrekking tot de garantie van het recht op onderwijs voor iedereen indien een bepaalde vorm van neutraliteit op de eerbied voor de filosofische, ideologische of godsdienstige opvattingen van ouders en leerlingen primeert? Dit is een verwijzing naar de Grondwet. We kunnen verwijzen naar de Grondwet en dit op een bepaalde wijze invullen. De vraag is echter of we op die manier in de praktijk niet net het omgekeerde tot stand brengen.

Ik heb ook een vraag over de gevolgen van bepaalde zaken. Welke signalen krijgt u zelf? Ik krijg regelmatig signalen in mijn mailbox en op andere manieren, bijvoorbeeld omdat mensen me hierover aanspreken, dat het verbod op levensbeschouwelijke kentekens een negatieve invloed op de opleidings- en tewerkstellingskansen en bijgevolg ook op de emancipatie en de integratie van die mensen kan hebben. Ik heb eens een vergadering met sikhs in Limburg gehad. Die ouders hebben toen heel uitdrukkelijk hun bekommernissen over dit punt uitgedrukt.

Beschikt u over cijfergegevens met betrekking tot het aantal leerlingen die hun studiekeuze niet konden realiseren vanwege het verbod op levensbeschouwelijke kentekens in de school waar deze studiekeuze tot het aanbod behoorde? Ik kan me inbeelden dat die cijfers niet systematisch worden bijgehouden. Misschien heeft de minister, die over allerlei contacten en kanalen beschikt, hierover toch informatie ontvangen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Voorzitter, we hebben in het Vlaams Parlement natuurlijk al veel over dit onderwerp gedebatteerd. We hebben een aantal voorstellen van resolutie en decreten behandeld. De leden van het Vlaams Parlement hebben hierover al vurige debatten gevoerd. Tot nu toe hebben we echter de stem van de minister nog niet gehoord. Hij heeft zich nog niet over deze kwestie uitgesproken. Ook de Vlaamse Regering heeft nog geen standpunt ingenomen.

Het standpunt van de partij van de minister is duidelijk. Ik heb de passage over de hoofd-doeken in het onderwijs uit de nieuwe beginselverklaring hier voor me liggen. De sp.a stelt heel duidelijk voorstander te zijn van de mogelijkheid voor leerlingen in alle vrijheid zelf te kiezen binnen de school al dan niet religieuze of levensbeschouwelijke tekens te dragen.

Deze vrijheid is echter aan een aantal voorwaarden onderworpen. Het gezicht moet zichtbaar blijven. Daar heb ik geen problemen mee. Dat stond trouwens ook in ons voorstel van

resolutie. De deelname aan georganiseerde sportieve of culturele lessen moet mogelijk blijven. Daar hebben we geen probleem mee. Ook dat stond letterlijk in mijn voorstel van resolutie. De veiligheidsregels voor de bediening van machines moeten worden gevolgd. Dat is evident. Dat staat ook in ons voorstel van resolutie. Ook hygiëne is een voorwaarde. Tot slot volgt dan de keuzevrijheid van de inrichtende macht. Ik wist dat de minister zich hierachter zou verschuilen en dit antwoord zou geven.

Ik sluit me graag aan bij de relevante vragen van de heer Kennes. Hij heeft eerst het pedagogisch project van het GO! geduid. Hij heeft letterlijk uit dat project geciteerd. Hij heeft echter ook naar artikel 24, paragraaf 1 van onze Grondwet verwezen. Hierin staat duidelijk gedefinieerd wat we van een officieel onderwijsnet verwachten.

Als we aanvoelen dat er in het door de overheid ingericht onderwijs problemen met dat zinnetje in de Grondwet over de eerbied voor filosofische, ideologische of godsdienstige opvattingen van ouders en leerlingen ontstaan, begrijp ik de minister niet. Er zijn partijstandpunten. Er komen echter steeds meer moeilijkheden aan het licht. Bepaalde groepen worden uitgesloten. De opleidingskansen van leerlingen worden gehypothekeerd. Het gevaar bestaat dat aparte scholen zullen worden opgericht en er een toenemende segregatie zal ontstaan. In dat nieuw beginselmanifest wordt nochtans de nadruk op de inclusiviteit en de samenleving gelegd. Ik begrijp niet hoe hij zich kan blijven verschuilen. Ik had gehoopt dat hij deze middag toch een iets gedurfter standpunt zou durven innemen. Nu vind ik het maar praat voor de vaak. Ik vrees dat dit beginsel van de sp.a veeleer een electorale stunt is en niets met een bezorgdheid voor gelijke kansen, gelijke rechten en de diversiteit in het onderwijs en in de samenleving te maken heeft.

Minister, u hebt een belangrijke sleutel in handen. U durft daar als minister van Onderwijs geen uitspraken over te doen. Ik hoop vandaag toch een dergelijke uitspraak te horen.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik wil me hier ook bij aansluiten. Ik heb kennis genomen van de koerswijziging van de sp.a. (*Rumoer*)

Ik stel vast dat de humanistische vleugel van de sp.a ten aanzien van de islamofiele vleugel het onderspit heeft gedolven. (*Rumoer*)

De partij trekt zich blijkbaar terug op haar steden. De naam sp.a zal binnenkort als 'stadspartij allah' moeten worden geduid. Het is het goed recht van de partij op die niche te mikken. (*Rumoer*)

Dit betekent dat de sociaaldemocratie in Vlaanderen abdiceert en zich uit Vlaanderen terugtrekt. Ze trekt zich terug in haar machtsbastions in de steden. Dat is het goed democratisch recht van een partij die zich bedreigd voelt door extreemlinks en Groen, die net hetzelfde electoraat willen inpikken. Dit is evenwel een partijpolitieke kwestie, die we niet naar de minister moeten toespelen.

Meer fundamenteel wil ik opmerken dat Vlaanderen een heel pluralistisch onderwijslandschap heeft. Dat is een heel goede zaak. Het vrij onderwijs kan zijn eigen pedagogisch project ontwikkelen en doorzetten. Op basis van dat pedagogisch project kunnen bepaalde mensen zelfs worden geweerd. Dat is in de rechtspraak duidelijk vastgelegd. Bepaalde personeelsleden die militant voor de vrijzinnigheid opkomen, kunnen uit dit onderwijs worden geweerd. Als we de vrijheid om het eigen pedagogisch project te organiseren ernstig nemen, lijkt dit me terecht.

Ik vind evenwel dat het GO! ook het recht heeft met een eigen pedagogisch project naar voren te treden. Het GO! heeft een heel belangrijke niche in Vlaanderen. Het zorgt voor een aantal kinderen die om sociale of filosofische redenen niet in het ander pedagogisch project terecht kunnen. Het GO! heeft dan ook het recht te stellen dat het de neutraliteit en het actief pluralisme zoals het dat opvat, op de eigen manier wil organiseren.

Dit kan, bijvoorbeeld, betekenen dat de opvattingen vrijelijk kunnen circuleren en naar voren kunnen worden gebracht. Het GO! kan hieraan toevoegen dat het de klassen niet graag door

middel van uiterlijke kentekens in kampen ziet opdelen. Er is dan een groep met kruisjes, een groep met halve manen, een groep met hoofddoeken, enzovoorts. Het GO! kan willen dat dit achterwege wordt gelaten en dat de discussie zuiver en niet op basis van kampen en uniformen wordt gevoerd. De discussie moet over opvattingen en overtuigingen gaan. Dat is de keuze die het GO heeft gemaakt. Dat is een goede keuze. Het GO! heeft het recht die keuze te maken.

Dit is absoluut niet in strijd met de godsdienstvrijheid. De godsdienstvrijheid stelt dat we godsdienstige meningen en overtuigingen moeten respecteren. Dat betekent echter niet dat we elke expressie van godsdienstige overtuiging moeten dulden. Indien dit in de context past, mogen die expressies worden beperkt. Dat is in feite de rechtspraak.

Ik wil er ook op wijzen dat het verbod op filosofische kentekens nog iets anders is dan een hoofddoekenverbod. Daar moet de nadruk op worden gelegd. In het Antwerpse, waar de problemen tamelijk acuut zijn, heeft het gezorgd voor een pacificatie. Ik verwijs daarvoor naar mevrouw Karin Heremans, die daar de beslissingen heeft genomen. Er is geen conflict meer. De getroffen moslima's hebben zich neergelegd bij het verbod en volgen nu school zonder dat ze aan de druk van eventuele anderen onderhevig zijn.

Derhalve vind ik dat men de keuze van het GO! voor een pedagogisch project en de manier waarop zij het invullen, moet respecteren. Ik vind niet dat men van de minister moet vragen om in te grijpen en het GO! een andere houding op te dringen, zeker niet in uitvoering van een bepaald partijprogramma.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: U weet dat, traditioneel gezien, de Vlaamse Regering al vele jaren, legislatuuroverschrijdend, heeft geoordeeld dat het aan de inrichtende machten toekwam om te kijken hoe er al of niet met een hoofddoek in schoolverband moest worden omgegaan. Het Grondwettelijk Hof heeft bij arrest beslist dat het tot de bevoegdheid van de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs (ARGO) behoort om hierover een standpunt in te nemen. Die bevoegdheid kan met andere woorden, krachtens de Grondwet, worden gedelegeerd aan de autonome bestuursorganen van het GO!.

Als de Vlaamse Regering dan, vele jaren gesteund door het parlement, terwijl er verschillende partijen hebben in gezeten, de houding heeft aangenomen dat de inrichtende machten bevoegd zijn, als er een vraag wordt gesteld aan het Grondwettelijk Hof en dat bevestigt dat de inrichtende machten bevoegd zijn, dan is het logisch dat we de beslissingen van de inrichtende machten respecteren in dezen. Dat is een teken van coherentie. Toen het Grondwettelijk Hof die uitspraak heeft gedaan en het GO! de beslissing heeft bevestigd, heeft de Vlaamse Regering hierover uiteraard gepraat. De conclusie was dat de houding die traditioneel werd aangenomen, ook in dit geval moet worden aangenomen. We respecteren dus de houding van het GO!. Je kunt misschien op bepaalde vlakken opmerkingen hebben, maar dat doet niet ter zake.

Uit de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens blijkt dat je moeilijk een algemene lijn kunt trekken en dat het behoort tot contextuele situaties hoe je daarmee in scholen moet omgaan. Ik heb zelf op een bepaald moment, ondertussen al een tijd geleden, veel professoren, belangenverenigingen en opiniemakers ontmoet. Ik ben tot de conclusie gekomen dat de hoofddoek in schoolverband een onderwerp is waarvoor geen algemene maatschappelijke consensus bestaat. Mensen veranderen over dat punt ook heel snel van mening, op basis van argumenten.

We hebben dus in alle wijsheid met de Vlaamse Regering beslist dat de autonomie van het GO!, zoals bepaald door het Grondwettelijk Hof, wordt gerespecteerd. Ik heb dan ook geen behoefte of wens om daarover verdere verklaringen af te leggen. Het is een logisch standpunt, dat voortvloeit uit eerdere standpunten. Uiteraard staat het partijen vrij, ook de mijne, om daarover standpunten te hebben, maar je hebt ook procedures. Als ik er dan toch even op

inga, staat in het standpunt van mijn partij, dat overigens nog officieel moet worden goedgekeurd en dat een voorstel is, duidelijk dat we ook respecteren dat inrichtende machten daarin keuzes maken. Ik dank u.

De heer Ward Kennes: Minister, ik kan u volgen als u zegt dat ieder zijn taak heeft, dat ARGO een keuze heeft gemaakt en als u wijst op de coherentie van de Vlaamse Regering. Oké, maar dan gaat u over naar het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, dat juist de nadruk legt op de contextuele situatie. Die is erg belangrijk. Dat heb ik enkele weken geleden bij de voorstellen van decreet en van resolutie ook duidelijk gemaakt.

Tussen een algemeen verbod en nooit een verbod zijn er heel veel schakeringen. Er zijn heel veel argumenten om er op een genuanceerde manier mee om te gaan. Wat ik juist mis in het standpunt van het GO!, is die contextuele situatie. Die vind ik er nergens in. Er is een argument gebruikt vanuit één bepaalde context voor alle scholen in Vlaanderen. Een contextuele benadering zou juist veronderstellen dat je meer aan maatwerk kunt doen. Wat in de ene stad aan de orde is, is niet noodzakelijk in een andere provincie even relevant.

Wat mijn laatste twee vragen betreft: omdat we het principiële debat twee weken geleden hebben gevoerd, ging het mij vandaag ook heel sterk om de effectieve gevolgen op het terrein. Wanneer jonge mensen in een bepaalde richting een opleiding wilden volgen, konden ze dat vroeger in hun omgeving doen. Dat hoeft niet naast de deur, maar op een redelijke verplaatsing, desnoods met bus of trein. Nu vinden sikhjongeren bijvoorbeeld geen school op een redelijke afstand waar ze de opleiding kunnen volgen die ze willen volgen. Dan zitten we toch maatschappelijk met een probleem.

Ik ga akkoord dat we de inrichtende machten daarvoor de verantwoordelijkheid geven, maar via overleg moeten er nuanceringspunten kunnen worden ingevoerd, om ten minste ook de vrije keuze van school en opleiding op een of andere manier te garanderen. Je kunt niet zeggen: ofwel legt een sikhman zijn hoofddoek af, ofwel moet hij in deze provincie geen opleiding volgen. Als dat de gevolgen zijn, mogen we onze ogen daarvoor niet sluiten.

Ik vind het jammer dat men de zaak louter principieel benadert. Voor elk principe in dit debat zijn er redelijke argumenten. Ik hoor tegengestelde zaken waarin ik me kan vinden, omdat erover is nagedacht en omdat het verdedigbaar is. Maar er zijn soms gevolgen op het terrein die ik niet kan verdedigen. Aan die mensen wordt geen redelijk antwoord gegeven.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Ik ben het in grote lijnen eens met wat de heer Kennes heeft gezegd. Een inrichtende macht heeft inderdaad autonomie en vrijheid, maar als je ziet dat de inrichtende macht, die bovendien het officiële onderwijs vertegenwoordigt, een beslissing neemt waardoor een grote groep leerlingen wordt uitgesloten en waardoor een groep leerlingen niet meer naar school gaat, waarbij redelijk wat meisjes thuisblijven en het een reëel gevaar wordt dat aparte islamscholen, in dit geval, zullen worden opgericht, zodat je op die manier de segregatie nog vergroot, omdat een groep leerlingen of een deel van de bevolking geen plek meer heeft om naar school te gaan, vind ik het wel aan de overheid om in te grijpen. Ik vind het absoluut te gemakkelijk om te zeggen dat, door de autonomie van de inrichtende macht, wij er als overheid onze handen helemaal van af houden.

Mijnheer Bouckaert, ik houd nog eens een warm pleidooi voor mijn voorstel van resolutie, dat heel redelijk is. De problemen in de school in Antwerpen van mevrouw Heremans waren reëel. Daar hoort u mij niet over. Het was in Antwerpen een van de laatste resterende scholen die hoofddoeken nog toeliet. Zo kreeg je een enorme concentratie, ook sociaal-economisch een vrij moeilijk publiek, met alle gevolgen van dien.

Ons voorstel van resolutie zegt dat de Vlaamse overheid bevestigt dat het volgens de Grondwet overal is toegelaten om uw geloofsovertuiging te tonen, maar dat er bij problemen van manifeste druk maatregelen moeten worden getroffen die in proportie moeten zijn tot de

moeilijkheden en de druk. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat een plaatselijke school inderdaad een hoofddoekenverbod tot het einde van het schooljaar oplegt, omdat de problemen te groot zijn, maar geen algemeen verbod. Dat laatste is volgens ons in strijd met de Grondwet, maar die principiële uitspraak zal nog komen, daar ben ik zeker van.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Ik waardeer de bezorgdheid van de heer Kennes. Enkele weken geleden hebben wij hierover gediscussieerd tijdens een hoorzitting. Mijnheer Kennes, ik heb u daar niet gehoord. Ik zou u willen vragen om uw bezorgdheid ook te tonen met betrekking tot leerlingen die vanwege hun hoofddoeken worden geweerd in andere netten, omwille van het pedagogisch project van die netten. Er wordt hier geargumenteed met het pedagogisch project van het ene net. Zij vullen dat in, want het is hun verantwoordelijkheid. Een ander net, ook met een pedagogisch project, heeft ook dat recht. Als we willen dat die leerlingen niet naar één bepaald net zouden gaan en dat ze de vrijheid hebben om naar andere netten te gaan, wil ik u oproepen om daar meer rekening mee te houden, en dat we hier, eensgezind en met alle partijen die zich daarbij kunnen aansluiten, een beslissing nemen niet voor één net maar voor alle netten. Met alle problemen van dien, ook dat er vrij kan worden gekozen voor een school, bijvoorbeeld voor de meest nabije school. Dan zou ik kunnen zeggen, mijnheer Kennes, dat uw bezorgdheid een eerlijke bezorgdheid is.

Mijnheer Kennes, wij staan volledig achter de beginselverklaring van onze partij. Ze moet nog goedgekeurd worden. We zullen wel zien. Er is nog tijd tot 8 juni om daarover een interne discussie te voeren. De beginselverklaring toont respect voor het pedagogisch project van de scholen. Maar ten aanzien van de volwassenen en de ambtenaren zeggen wij dat het hun plicht is om een correcte dienstverlening te verzekeren. Mijnheer Kennes, als u voor die groep in het onderwijs maar misschien ook voor volwassenen bezorgd bent, ook in het kader van tewerkstelling – wat u hebt aangehaald –, roep ik u en CD&V op om, waar CD&V mee in het bestuur zit of zelfs in de oppositie, in grote steden, zoals de voorzitter daarnet aanhaalde, of in kleinere gemeenten of centrumsteden, en waar het verbod op het dragen van hoofddoeken door ambtenaren ook mede door CD&V is ingevoerd, het initiatief te nemen om dat verbod op te heffen.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Voorzitter, excuseert u mij dat ik wat later ben. Ik heb toch enkele opmerkingen van mijn collega's gehoord. Ik was uiteraard eerst naar de Permekezaal gegaan, maar daar was geen vergadering. Dus ben ik maar naar hier gekomen. Ik hoor enkele eigenaardige dingen.

Mevrouw Meuleman zegt dat er hierdoor, en door de maatregelen die er zijn, een soort van segregatie ontstaat. Niet de scholen organiseren deze segregatie. Dat komt vanuit een bepaalde bevolkingsgroep die vindt dat men religieuze normen strikter moet beginnen toe te passen. Dan moet je kijken waar de bron van het probleem ligt. Laat het duidelijk zijn dat dit niet bij onze scholen is.

En dan doet mevrouw Pehlivan een oproep aan mijn collega van CD&V omdat er besturen zijn waarin CD&V vertegenwoordigd is die bepaalde regels hebben uitgevaardigd, zoals het hoofddoekenverbod voor ambtenaren en voor loketfuncties. Excuseert u mij, maar het zijn verdorie socialistische besturen die dergelijke zaken hebben ingevoerd. Ik denk bijvoorbeeld aan burgemeester Patrick Janssens, die dat in Antwerpen heeft ingevoerd. Nu is hij daar niet meer aan zet, maar er wordt niet van afgeweken. Ik denk ook aan Gent, waar de socialisten nog altijd heel sterk in de meerderheid verweven zitten. Daniël Termont zegt dat hij daar niet aan zal beginnen, ongeacht het standpunt van zijn partij. Ook dat moet je in overweging nemen.

Het belangrijkste wat ik, nu ik mijn collega's hier heb gehoord, te vertellen heb, is dat men de vrijheid van onderwijs die vervat zit in de Grondwet tenietdoet, een vrijheid waarbij scholen

hun eigen pedagogisch project kunnen uittekenen en leerlingen op basis daarvan aannemen – die leerlingen of hun ouders moeten zich dan ook in dat pedagogisch project inschrijven. *(Opmerkingen van mevrouw Elisabeth Meuleman)*

Mevrouw Meuleman, als u de schoolstrijd van de jaren 50 opnieuw wilt voeren, mij niet gelaten. Maar ik denk dat er al sinds de jaren 50 een breed akkoord is over het feit dat er hier vrijheid van onderwijs is, dat we daar niet aan tornen, en dat we de scholen dus hun vrijheid laten om hun manier van leven, van lesgeven, van onderwijs en wie ze al dan niet aanvaarden zelf te regelen. Dat is grondwettelijk verankerd en ik hoop dat dit zo blijft.

De heer Boudewijn Bouckaert: Ik kan de opmerking van mevrouw Pehlivan begrijpen. Mijnheer Kennes, ik gebruik het woord ‘hypocrisie’ niet graag, en zeker niet voor CD&V. Maar er zit toch een raar kantje aan uw opmerking. Uw partij staat integraal voor de vrijheid van het pedagogisch project van het katholiek onderwijs. Ik steun dat. Maar langs de andere kant wilt u het gemeenschapsonderwijs betuttelen. U wilt zeggen dat het gemeenschapsonderwijs problemen creëert met de uitstoting van moslimmeisjes omdat ze een hoofddoek dragen. Maar u vindt het doodnormaal dat het katholiek onderwijs op eigen houtje ook allerlei verbodsbepalingen invoert – terecht, want de schoolvrijheid bestaat. Het is het een of het ander.

Als ik in iets overeenkom met mevrouw Meuleman, dan in het feit dat we allebei een algemene regeling willen. Ik wil een verbod met afwijkingsmogelijkheden en zij wil een verbod van een verbod met afwijkingsmogelijkheden. Wij willen allebei een stabiele algemene regeling in Vlaanderen, zodat die kwesties een beetje van de agenda geraken. Maar daarvoor vinden we geen meerderheid. Dan vind ik dat de huidige situatie de meest correcte is: je geeft de verschillende inrichtende machten de vrijheid om een pedagogisch project in te vullen, natuurlijk met respect voor de Grondwet en de verdere wetgeving inzake de scholen. Dan moet je niet zeggen dat het vrij onderwijs doet wat het wil en tegelijk het gemeenschapsonderwijs op de vingers kijken. Dat vind ik niet heel evenwichtig.

De heer Ward Kennes: Voorzitter en mevrouw Pehlivan, jullie dagen mij uit om te citeren uit artikel 24 van de Grondwet: “De gemeenschap richt neutraal onderwijs in.” Het gaat hier over de Vlaamse Gemeenschap. Dat is een grondwettelijke taak voor het staatsorgaan waarvoor wij als parlement bevoegd zijn. Ik voel mij nooit geroepen om in een parlement een uitspraak te doen die ik intern zou kunnen doen met vertegenwoordigers van het vrije net. Als ik mevrouw Van Hecke of anderen tegenkom, wil ik daar gerust mijn gedacht over zeggen. Dan zal dat niet zo ver afwijken, dan ben ik daar consequent in. Maar ik vind het niet correct om daarover een uitspraak te doen in een parlement. Dat is nu juist specifiek de vrijheid van onderwijs. Dat maakt een wereld van verschil met wat de Grondwet zegt. Je hebt gemeenschapsonderwijs en je hebt al die andere netten: joods onderwijs, Lucernacolleges, methodescholen en verschillende types van vrij onderwijs, die onder de koepel van het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO) vallen maar die onderling nog verschillen. Dat is dus een wereld van verschil tussen wat enerzijds volgens de Grondwet de gemeenschap moet doen, en anderzijds die andere zaken. Wij kunnen daarover in het parlement zinvol debatteren binnen onze rol als volksvertegenwoordiger. Maar wij moeten er, gezien de Grondwet, ook over kunnen zwijgen omdat we er niets over te zeggen hebben. Ik vind dat een heel essentieel element: we doen over het ene wel ons zegje en over het andere niet.

In de commissie Binnenlands Bestuur heb ik het al regelmatig gehad over de steden en gemeenten en de loketten. Ik heb in september 2011 heel actief deelgenomen aan de hoorzittingen over de hoofddoek. Ik heb een paar weken geleden heel actief deelgenomen aan de debatten over de twee voorstellen van decreet en het voorstel van resolutie. Ik denk dat ik zelden een kans mis om over het aspect van de levensbeschouwelijke kentekens in het parlement iets te zeggen. Behalve wanneer ik in een andere commissie moest zijn, zullen er op een hele legislatuur geen vier, vijf vragen zijn waar ik niet bij aanwezig ben. Maar goed, niet iedereen kan alles volgen. Het kan zijn dat ik onduidelijk ben geweest of te stil of niet

spectaculair genoeg heb gesproken. Het kan zijn dat het tussen de plooiën van de geschiedenis is weggevallen. Dat is geen probleem.

Voor de zindelijkheid vind ik het belangrijk te stellen dat het gemeenschapsonderwijs grondwettelijk in een andere context zit. Als het gaat over ‘het onderwijs’ en ‘het overleg’, dan is mijn zorg vooral dat iedereen op een bepaald moment binnen een redelijke afstand van zijn woonplaats in alle netten een bepaalde richting moet kunnen volgen. Daartoe moeten concessies gebeuren. Dat is geen absoluut recht. Het is geen zwart-witverhaal, daar ben ik het helemaal mee eens. Andere netten kunnen daar ook een rol in spelen. In Limburg zijn de scholen waar je op dit moment nog met een hoofddoek naartoe kunt gaan, twee verschillende scholen die niet tot het gemeenschapsonderwijs behoren. Het vrij onderwijs brengt op heel veel plaatsen in Vlaanderen een genuanceerd verhaal. Dat is maatwerk. Ik heb altijd gepleit voor maatwerk in functie van de context. Als er in Antwerpen op een bepaald moment maatregelen nodig zijn, kan dat onderbouwd worden. Dan kan men een verbod invoeren met goede redenen en goede gronden. Maar de algemeenheid stoort mij omdat de impact daarvan niet in verhouding is, waardoor aan jonge mensen kansen worden ontnomen.

De heer Boudewijn Bouckaert: De Raad van State heeft gezegd dat een school dat niet kan invoeren, dat die beslissing moet uitgaan van de ARGO. Het algemeen verbod is er op juridische wijze gekomen, dankzij de procedures die door het actieplatform Baas Over Eigen Hoofd (BOEH!) zijn ingesteld. Men krijgt soms iets anders dan men wil.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Khadija Zamouri tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de samenstelling van de leerlingenpopulatie in het buitengewoon onderwijs - 1032 (2012-2013)

Vraag om uitleg van mevrouw Gerda Van Steenberge tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het uitblijven van dringende maatregelen betreffende leerzorg - 1058 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Zamouri heeft het woord.

Mevrouw Khadija Zamouri: Minister, het toeval wil dat vandaag in De Morgen een opiniestuk staat met als titel ‘Outsourcing naar het buitengewoon onderwijs’. Een studente aan de hogeschool vertelt over de dramatische situatie van het buitengewoon onderwijs. Haar eigen broertjes werden, toen ze zes jaar waren, verwezen naar het type 1 en het type 7. De ouders hebben niet geluisterd naar het advies van het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) en werden pas op het einde betrokken bij die advisering. Nu volgen die jongens perfect het onderwijs in het zesde jaar van het middelbaar onderwijs en halen daar bovengemiddelde resultaten. Dit even terzijde.

Ik kom nu tot mijn vraag. In het beleid ten aanzien van leerlingen met bijzondere onderwijsbehoeften vormt het buitengewoon onderwijs een belangrijk instrument. Via de organisatie van het buitengewoon onderwijs kunnen leerlingen met bijzondere behoeften veel gerichter geholpen worden in hun onderwijsloopbaan. Dat resulteert in meer welzijn en welbevinden voor de betrokken leerlingen en hun ouders.

Vanuit dat belang bekeken viel een uitspraak van Jozef De Witte, directeur van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding (CGKR), op. In een kranteninterview wees hij op het feit dat in Vlaanderen dubbel zoveel leerlingen in het buitengewoon onderwijs zitten als in Nederland. Ervan uitgaande dat er in Vlaanderen niet dubbel zoveel leerlingen met bijzondere onderwijsbehoeften zijn, vond hij als mogelijke oorzaak hiervoor

een Vlaamse tendens om alles en iedereen naar de middelmaat te leiden. In een dergelijke context ziet hij dan ook al wie niet voldoet, afgeleid worden naar bijvoorbeeld het buitengewoon onderwijs. Een dergelijke uitspraak heeft natuurlijk belangrijke politieke en beleidsmatige consequenties. Een en ander zou betekenen dat het doorsturen van leerlingen of groepen leerlingen naar het buitengewoon onderwijs heel bewust gebeurt.

In het verleden is er in de commissie al vaak gedebatteerd over de meer dan representatieve aanwezigheid van leerlingen van allochtone origine en van kansarme leerlingen in het buitengewoon onderwijs. Terecht werd door de meeste onderwijsdeskundigen van de verschillende fracties gesteld dat het buitengewoon onderwijs niet tot doel heeft om leerlingen met leerachterstanden ten gevolge van afkomst of van socio-economische factoren op te vangen. U verwijst in dezen steeds naar het decreet Leerzorg, of beter: het ‘decreet dringende maatregelen’, aangezien het echte decreet Leerzorg naar de papiermand is verwezen wegens het niet vinden van een voldoende ruim maatschappelijk draagvlak. Na enkele aankondigingen is het intussen nog steeds wachten op het ontwerp van decreet.

Minister, wat is de stand van zaken van het voorontwerp van decreet over deze dringende maatregelen?

Op welke manier zal het nieuwe decreet ervoor zorgen dat de instroom van kansarme leerlingen en leerlingen van allochtone origine met leerachterstand in de verschillende types van het buitengewoon onderwijs wordt gestopt?

Welke maatregelen zult u treffen om ervoor te zorgen dat de instroom in het buitengewoon onderwijs beter zal aansluiten bij het doel van het buitengewoon onderwijs?

Welke maatregelen zult u treffen teneinde leerlingen met leerachterstand ten gevolge van afkomst of van socio-economische factoren, opnieuw een plaats binnen het gewone onderwijs te geven?

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Voorzitter, de invalshoek van mevrouw Zamouri is totaal anders en toch hebben wij gelijkaardige vragen. Dat is een plezierige vaststelling. Ik wil benadrukken dat ik volledig achter het standpunt van mevrouw Zamouri sta.

Minister, bij de bespreking over het loopbaanpact en de scholengroepen van deze ochtend hebt u al een tipje van de sluier opgelicht in verband met de timing. Het zal u niet verbazen dat ik deze vraag stel, het is een opvolgvraag wat mij betreft. Vorig jaar interpelleerde ik u over de stand van zaken betreffende de dringende maatregelen inzake leerzorg die zouden worden genomen. Ik heb toen een beetje de draak gestoken met de omschrijving ‘dringende maatregelen’. U hebt dat dan toegelicht en gezegd dat we dat niet moesten opvatten als ‘dringend’ maar anders.

U zei ons toen dat er twee decreten zouden worden gemaakt, na de goedkeuring van het voorontwerp door de Vlaamse Regering, namelijk een Onderwijsdecreet (OD) XXIII en een apart decreet met dringende maatregelen inzake leerzorgaanpak. U verzekerde ons ook dat: “... het allemaal al heel goed is voorbereid, dat het in heel duidelijke ontwerp teksten staat en dat de tijd van beslissingen was aangebroken”. Dat antwoordde u letterlijk op mijn interpellatie.

De komende weken – in november 2012 dus – zou u met de vakbonden en met de meerderheid praten. Het decreet zou samen met OD XXIII besproken worden. U zei deze morgen dat het voorontwerp van OD XXIII bijna klaar is en dat u dat dringend wilt bespreken. U zei deze morgen dat ook het decreet Leerzorg bijna klaar is.

We zijn ondertussen vijf maanden verder, en ik heb nog geen ontwerp van decreet ter zake gevonden op de webstek van het Vlaams Parlement – en ik bekijk die elke dag –, zelfs geen nieuw voorontwerp van decreet.

Minister, hoever staan de besprekingen?

Wat zijn de juiste redenen dat het voorontwerp zolang op zich laat wachten? Ik hoor wel een en ander in de wandelgangen, maar ik zou van u graag horen hoe het echt zit met dat oponthoud. Er was immers een formeel akkoord van de Vlaamse Regering over het eerste voorontwerp.

Wanneer zult u een ontwerp van decreet ter bespreking aan deze commissie kunnen voorleggen?

Zullen de dringende maatregelen waartoe op 15 juli 2011 werd besloten, geïmplementeerd kunnen worden tegen het schooljaar 2013-2014? De vzw Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een Handicap (Grip) zegt telkens: we maken ons geen illusies meer, en u antwoordt telkens dat u zult implementeren tegen het volgend schooljaar. Tegen 1 september 2013 is toch wel heel snel, minister.

De voorzitter: Mevrouw Pehlivan heeft het woord.

Mevrouw Fatma Pehlivan: Voorzitter, minister, dames en heren, ik heb vanmorgen ook die brieven uit Antwerpen ontvangen. Ik heb de indruk dat er uit heel Vlaanderen brieven zouden kunnen komen, maar nu gaat het specifiek over Antwerpen.

Minister, ik ben in mijn archieven gedoken en heb mijn rapport van het zesde leerjaar gezocht. Dat is heel lang geleden en toch is er weinig veranderd. Ik kreeg in dat rapport de raad om beroepsonderwijs te gaan volgen. Door omstandigheden is dat niet gebeurd, maar ik denk dat heel veel leerlingen zo doorverwezen worden.

Wij delen uw bezorgdheid, minister. U wilt daar met het decreet Leerzorg en OD XXIII werk van maken. 10 procent of zelfs meer kinderen in het buitengewoon onderwijs komen uit kansengroepen. Ze horen daar niet thuis, ze zitten daar niet op hun plaats. Het ontwerp van decreet moet er zo snel mogelijk komen zodat we het kunnen bespreken en goedkeuren om dit te voorkomen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: De bekommernis van mevrouw Zamouri is terecht. Het thema is hier al meermaals aan bod gekomen. Ik vraag me af of zij blijft kiezen voor het deficit model. Ondersteunt u dat, minister? We hebben altijd gepleit om in een nieuw decreet te evolueren naar een contextueel en sociaal model om te bepalen wie die specifieke onderwijsbehoefte heeft.

We hebben in de krant gelezen dat we momenteel onze kinderen ‘overlabelen’. Dat heeft enorme consequenties, zowel voor het gewoon als voor het buitengewoon onderwijs. We moeten naar een model waar de onderwijsbehoeften centraal in staan. We moeten zoeken naar het meest geschikte antwoord vanuit het onderwijs op die behoeften. Wilt u dat verwerken in uw nieuwe ontwerp van decreet?

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: De Vlaamse Regering had in eerste lezing een ontwerp van decreet goedgekeurd. De Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) bracht daarover een advies uit. Dit bevatte fundamentele bemerkingen die gedeeld werden door de sociale partners. Omdat een draagvlak voor deze onderwijshervorming belangrijk is, heb ik – samen met anderen – een aantal elementen opnieuw grondig bekeken om aan de belangrijkste bemerkingen tegemoet te komen.

We hebben bilaterale contacten gehad met verschillende actoren. De meerderheid heeft daar een akkoord over. Het is onze bedoeling om de gesprekken met de sociale partners onmiddellijk na het paasreces opnieuw op te starten. Na afronding van die besprekingen zal het ontwerp van decreet voor advies worden bezorgd aan de Raad van State. Het is nog altijd mijn betrachting om het ontwerp van decreet voor het zomerreces in het parlement in te dienen, zodat het net voor of net na het zomerreces in de plenaire vergadering kan worden goedgekeurd.

Het ontwerp van decreet zal belangrijke maatregelen omvatten inzake leerzorg. Zolang het niet door de regering in tweede lezing is goedgekeurd, zal ik daar niet dieper op ingaan. Uw geduld zal beloond worden. Er zitten onder andere maatregelen in betreffende de doorstroming naar het buitengewoon onderwijs.

We hebben een grote stap voorwaarts gezet. Ik hoop dat we hier over enkele weken het ontwerp van decreet zullen bespreken. We moeten eerst nog verder onderhandelen met de sociale partners, het staat op de wachtlijst. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Mevrouw Zamouri heeft het woord.

Mevrouw Khadija Zamouri: Ik dank u voor uw zeer beknopt antwoord, minister. Zoals daarnet moet ik weer wachten op maatregelen, binnen enkele weken zal ik veel meer weten. Dan zal ik gelukkig zijn.

Ik veronderstel dat u zult beslissen dat die kinderen niet thuishoren in het buitengewoon onderwijs en dat dat in het ontwerp van decreet zal staan. Ik zal beginnen te raden wat u de komende weken zult bespreken. Ik mag er dus van uitgaan dat we vanaf het schooljaar 2013-2014 een onwaarschijnlijke ommezwaai krijgen in het onderwijs.

Minister Pascal Smet: U hebt niet goed geluisterd deze ochtend.

Mevrouw Khadija Zamouri: Ik ben geen lid van de commissie Onderwijs, ook geen vervangend lid. Deze voormiddag zat ik in een andere commissie.

Minister Pascal Smet: Sorry.

Mevrouw Khadija Zamouri: Deze zaken liggen me na aan het hart. *(Opmerkingen van de heer Wim Wienen)*

Net zoals u, mijnheer Wienen.

Het raakt me heel fel omdat we het over een problematiek hebben die al jaren aansleept. Dat duurt al vanaf mijn jeugd. Toen is dat begonnen en het is nog altijd bezig.

Minister Pascal Smet: Ik zal er iets aan doen.

Mevrouw Khadija Zamouri: Na al die jaren gebeurt er nog steeds hetzelfde. Wie de commissie Onderwijs regelmatig volgt, zal dat weten: het zijn bijna allemaal jongetjes! Ze zijn meestal van eenzelfde origine. Ofwel zijn die kinderen kansarm. Ik herinner me de buurkinderen uit mijn jeugd, Benny en Myriam. Ze kwamen ook in het buitengewoon onderwijs terecht. Ze waren niet dom, ze waren niet achterlijk, maar ze zaten in een sociaal-economisch achtergesteld gezin. Er waren geen boeken in huis, de ouders werkten in de Antwerpse haven. *(Opmerkingen)*

Dat geldt voor iedereen. Ik wil geen mensen voortrekken. Als ze daar niet thuishoren, horen ze daar niet thuis. Dit is een dringende zaak.

De jongeren die zonder diploma eindigen, zijn de boel- en keetschoppers van morgen. Ze weten met zichzelf geen blijf! Ofwel trekken ze naar Syrië, ofwel ... *(Opmerkingen)*

Neen, neen, neen! Ik zeg de dingen zoals ze zijn!

Wie niet geschoold is, wie geen kans krijgt op degelijk onderwijs, ontspoot in deze samenleving! Dat is de verantwoordelijkheid van de overheid. Ik vind dit zeer dringend. Ik kijk enorm uit naar de resultaten, minister. *(Opmerkingen van minister Pascal Smet)*

Wanneer wordt het dan geïmplementeerd?

Minister Pascal Smet: In het schooljaar 2013-2014.

De voorzitter: Mevrouw Van Steenberge heeft het woord.

Mevrouw Gerda Van Steenberge: Mevrouw Zamouri was er vanmorgen niet. De voorzitter heeft toen verklaard dat de Vlaamse Regering een vlag verdient. Aangezien alles zo traag gaat, moet het de vlag van de slak worden. Ze zou zich daar zeker in hebben kunnen vinden.

Ik ben blij dat er uiteindelijk een antwoord komt en er een timing is. Mevrouw Helsen heeft verklaard dat we weg van het medisch deficit willen evolueren. Dat slaat allicht op de mening van de meerderheid. Als oppositie weten wij nog van niets. Het is gemakkelijk te zeggen dat we wat geduld moeten uitoefenen. We gaan blijkbaar die kant uit. Wij weten absoluut niet welke kant het uitgaat. Pas als we teksten hebben, kunnen we inhoudelijk meepraten.

Dit besluit is op 15 juli 2011 genomen. Iedereen weet dat er problemen zijn. De door mevrouw Zamouri aangehaalde problemen bestaan echt. Sommigen mogen hier lelijke gezichten trekken. Wie uit een sociaal-economisch achtergestelde buurt komt, wordt op die manier georiënteerd.

Niemand zal mij ervan verdenken een allochtone afkomst te hebben. Misschien kan dit nog als we naar de tijd van de hertog van Alva terugkeren. Ik kom uit een sociale buurt. Mensen uit mijn generatie, dezelfde generatie als die van mevrouw Zamouri, die uit een bepaalde familie of een bepaalde achterstand kwamen, werden in een bepaalde hoek gedrongen. Aangezien ik maar van arbeiderskomaf was, was ik maar goed genoeg voor het beroeps- onderwijs. Ik ben mezelf op twaalfjarige leeftijd in de Latijnse gaan inschrijven. Dat is niet zo eenvoudig op die leeftijd. Ik ben tegen het CLB en dergelijke ingegaan. Dat bestaat allemaal nog steeds. Ik onderschrijf wat mevrouw Zamouri net heeft verklaard.

Ik vind het enkel jammer dat de implementatie niet voor het schooljaar 2013-2014 zal zijn. Het zal voor het jaar daarop zijn. Ik vind dat zeer lang. Ik meen wel dat het er uiteindelijk zal komen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik vind het spijtig dat de minister niet wil ingaan op de vraag om de basis van het nieuw voorstel weer te geven. Ik ga ervan uit dat hij daar niet op zal terugkomen. Die basis vormt het fundament voor de nieuwe regelgeving. Zonder die basis hebben we geen nieuwe regelgeving nodig. Naar aanleiding van de vraag om uitleg van mevrouw Zamouri heb ik die vraag gesteld. Het lijkt er bijna op dat we het oude model zullen behouden. Ik heb die vraag gesteld, maar de minister is hier niet op ingegaan.

Minister Pascal Smet: Mevrouw Helsen, we evolueren naar een nieuw model. U bent zeer goed geplaatst om dat te weten. *(Opmerkingen)*

Ik wil niet verkeerd worden begrepen. Ik begrijp dat iedereen zich vragen stelt. Ik begrijp dat me hier vragen worden voorgelegd. Ik vind het goed dat die vragen worden gesteld. Dat houdt enige druk op de Vlaamse Regering in stand.

De meerderheid heeft een akkoord. We weten waar we willen landen. We zullen dat met de sociale partners bespreken. Het klopt dat dit wat meer tijd heeft gevergd. Dit is dan ook een heel moeilijk dossier. Indien we op dit vlak een beslissing nemen, is dat de eerste keer in twintig of dertig jaar. Niemand voor mij heeft op dit vlak ooit een deftige beslissing genomen.

We zullen stappen zetten. Ik wil niet de illusie wekken dat we alle stappen zullen zetten. We zullen echter belangrijke stappen zetten. Dat is ook zeer belangrijk. Ik wil eerst met de sociale partners overleggen. Dit ligt allemaal gevoelig. Zodra we een beslissing hebben genomen, zal ik dat hier komen toelichten.

De tekst ligt klaar. Alles is klaar voor de onderhandelingen met de sociale partners. Aangezien we zo veel met hen te bespreken hebben, zal dat onmiddellijk na de paasvakantie gebeuren. Dit ontwerp van decreet en de onderhandelingen over de cao zijn de twee dossiers die ik na de paasvakantie prioritair met de sociale partners wil bespreken. Zodra dat is

gebeurd, moet het ontwerp van decreet naar de Raad van State. Dat betekent dat we weer een maand moeten wachten.

Vervolgens kan ik het ontwerp van decreet in het Vlaams Parlement indienen. Ik hoop dat we het ontwerp van decreet nog voor het zomerreces in de commissie zullen kunnen bespreken. De stemming in de plenaire vergadering zal dan allicht voor de eerste of tweede plenaire vergadering na het zomerreces zijn. Indien niets onverwachts gebeurt, zal de bespreking nog voor de zomer kunnen plaatsvinden.

Ik deel de hier geuite verontwaardiging. (*Opmerkingen*)

Dat is het systeem waarin we ons bevinden. Indien iemand dat wil veranderen, moet ook mijn verhouding tot het onderwijs worden gewijzigd. Het betreft hier decretale en grondwettelijke bepalingen. Ik voer die bepalingen uit. Ik werk binnen dit kader.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Hoe meer ik hier hoor, hoe meer vragen ik me stel. Ik wil eerst op dat laatste punt ingaan. Dat klopt niet. Het is een gewoonterecht geworden bepaalde zaken eerst met de vakbonden en met de sociale partners en dan pas met het Vlaams Parlement te bespreken. Dat is de wereld op zijn kop. Dit zijn de verkozen vertegenwoordigers van het volk. De minister moet hier verantwoording afleggen. Ik heb die discussie gisteren ook met minister-president Peeters gevoerd.

Minister Pascal Smet: Dat gebeurt zodra we hebben beslist.

De heer Wim Wienen: We zijn in een bepaalde situatie terechtgekomen. Er wordt over bepaalde zaken gecommuniceerd. Als een minister dan naar het Vlaams Parlement komt, wil hij niets zeggen, want het moet allemaal nog in de schoot van de Vlaamse Regering worden bekeken of met de sociale partners worden uitgeklaard. Wie heeft de sociale partners verkozen? Zijn die mensen door het volk verkozen? Die zijn enkel binnen een vereniging verkozen.

Minister Pascal Smet: De sociale partners communiceren daar niet openlijk over.

De heer Wim Wienen: Betekenen de vakbonden dan meer dan het Vlaams Parlement? Ze communiceren er in dit geval niet over. Het debat gaat echter iets breder. Ik verwijs ook naar wat gisteren allemaal is gezegd. Sinds wanneer hebben de sociale partners een bevoorrechte positie? Kan de minister in dit verband een wetsartikel of een artikel uit de Grondwet aanhalen? Ik denk het niet. (*Opmerkingen*)

Ik wil terug naar de kern van de zaak. Ik apprecieer mevrouw Zamouri enorm. Ze spreekt zeer passioneel en uit het hart. Volgens mij moeten meer politici met passie en niet uit beredeneerdheid spreken. Dit heeft natuurlijk wel het nadeel dat bepaalde zaken misschien wat worden uitvergroot.

Mevrouw Zamouri heeft verwezen naar kinderen van wie de ouders maar aan de haven werken en die bijgevolg geen kansen krijgen. Ik heb daar een probleem mee. Er zijn veel havenarbeiders en gewone arbeiders eender waar wier kinderen wel een normale schoolloopbaan volgen. Die kinderen worden niet zozegd beknot in hun kansen.

We moeten ons de vraag durven te stellen waar de kern ligt van het probleem waarmee we worden geconfronteerd. Die kinderen komen niet zomaar in het buitengewoon onderwijs terecht: ze doorlopen eerst allerlei procedures en evaluaties. Dat gebeurt niet zomaar. We mogen die kinderen niet allemaal over een kam scheren. Ze komen niet in het buitengewoon onderwijs terecht enkel omdat ze kansarm of allochtoon zijn.

Ik vind dit een ernstige vernedering voor de CLB's. We moeten eens een debat over de competentie van de CLB's voeren. Eigenlijk wordt hier gezegd dat de CLB's niet competent zijn. (*Opmerkingen*)

Dat is de kern van het verhaal. De CLB's zijn niet competent en kunnen dit niet leiden. Misschien moeten we dat debat maar eens voeren. (*Opmerkingen van de heer Boudewijn Bouckaert*)

De heer Boudewijn Bouckaert: Als de vakbonden er tegen zijn, saboteren ze de uitwerking op het terrein. We moeten realistisch zijn. De vakbonden mogen wel geen veto's stellen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

– *Mevrouw Kathleen Helsen, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de toepassingsproblemen van het leerkredietsysteem - 1211 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Voorzitter, naar aanleiding van het vrijgeven van de slaagcijfers van de eerstejaarsstudenten die hoger onderwijs volgen, is ook het systeem van het leerkrediet aan de hogescholen in het publiek debat terechtgekomen.

Ik weet niet of iedereen dit systeem kent. Het leerkrediet is ingevoerd naar aanleiding van de flexibilisering van het hoger onderwijs. Dat decreet is in 2004 ingevoerd. Toen is de zorg ontstaan dat dit tot een feitelijke verlenging van de individuele studieduur zou kunnen leiden. De flexibilisering laat immers toe kredieten naar het volgend jaar mee te nemen. Dit zou de studenten ertoe kunnen aanzetten de studies te verlengen. Toenmalig minister Vandembroucke heeft het leerkrediet als een correctie hierop ingevoerd.

Bij de aanvang van hun studies krijgen studenten een imaginair rugzakje van 140 studiepunten. Indien studenten voor vakken mislukken, moeten ze studiepunten inleveren. Als ze zich inschrijven, moeten ze studiepunten uit het rugzakje halen. Als ze slagen, krijgen ze die punten terug. In het eerste jaar geldt dit zelfs dubbel. Als het rugzakje leeg is, kan de hogeschool of de universiteit een dubbel inschrijvingsgeld vragen of de student eventueel weigeren. In dat geval ontvangt de instelling immers geen financiering voor die student meer.

De toepassing van het leerkredietsysteem heeft echter tot een aantal problemen geleid. Het kan immers gebeuren dat een student met een onnuttig overschot in zijn rugzakje blijft zitten. Ik geef een voorbeeld. Een student die twee jaar na elkaar voor geen enkel vak slaagt, heeft 120, meer bepaald tweemaal 60, studiepunten opgebruikt. Hij heeft nog 20 punten over. Dat is niet voldoende om zich voor een heel academiejaar aan nieuwe opleidingen in te schrijven.

Aan de Katholieke Hogeschool Leuven (KH Leuven) telt deze groep met een onnuttig overschot reeds 200 studenten. Aan de Katholieke Hogeschool Limburg (KH Limburg) gaat het reeds om 40 tot 50 studenten. Om dit op te vangen, laat de KH Limburg toe dat studenten zich voor een semester inschrijven, in de hoop dat ze slagen en opnieuw punten voor hun rugzakje verdienen. Indien ze niet slagen, blijft het probleem echter bestaan.

Verschillende rectoren van hogescholen hebben dit probleem in de krant gebracht. Gelet op het gepuzzel met studiepunten – want zo kunnen we het noemen –, zou ik de minister graag een aantal vragen stellen.

Minister, aanvaardt u de huidige situatie aan de hogescholen en de universiteiten? Een zeer groot aantal studenten, dat weliswaar per studierichting verschilt, slaagt niet. Zij halen minder dan 55 of 60 studiepunten of soms zelfs zeer lage cijfers. Dat is een algemeen probleem.

Vormen de toepassingsmoeilijkheden van het leerkredietsysteem geen aanleiding om het systeem grondig aan te passen, bijvoorbeeld door steeds met eenheden van zestig studiepunten te werken?

Vormen de genoemde problemen geen aanleiding om snel naar een betere gatekeeping aan de universiteiten en de hogescholen over te gaan? Volgens mij moeten drie strategieën, namelijk oriëntatieproeven, hogere studiegelden en een betere toeleiding vanuit het secundair onderwijs, samen worden gehanteerd. Hierdoor kunnen ingewikkelde systemen als het leerkrediet overbodig worden gemaakt.

Ik moet zeggen dat de universiteiten met dat leerkredietstelsel bijna casino's zijn geworden. Studenten rekenen dat allemaal uit. Ik begrijp waarom het systeem is ingevoerd – er zat een logica achter –, maar het blijft een bizar systeem. Het lijkt me beter de ingang tot de universiteiten beter te bewaken. Op die manier zouden we op een betere wijze dan met een dergelijk artificieel systeem kunnen garanderen dat meer studenten doorstromen en slagen.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: De kwestie van de lage slaagcijfers hebben we al diverse malen in de commissie besproken. Ik denk dat er bijna alles over is gezegd. Mijn manoeuvreerruimte als minister is ook niet zo groot. Er is een beslissing, die wordt nu uitgevoerd.

Uiteraard is het mijn betrachting, met de hogeronderwijsinstellingen, om het studierendement van studenten zo hoog mogelijk te krijgen. Studievertraging is niet enkel voor de student nadelig, maar kost ook geld aan de maatschappij. De flexibilisering biedt mogelijkheden, waardoor meer studenten vanuit diverse achtergronden met een grotere kans op succes aan het hoger onderwijs kunnen deelnemen. Dankzij de flexibilisering verliezen studenten die niet over de hele lijn succesvol zijn, zoals in het verleden geen volledig jaar, maar kunnen zij verder bouwen aan hun studietraject op de reeds verworven credits. Dat leidt ertoe dat de 'time to graduation' – zoals men dat noemt in het Engels – in het Vlaamse hoger onderwijs nog altijd vrij goed scoort in vergelijkend perspectief.

Maar het klopt dat de grotere flexibiliteit niet voor elke student even positief werkt. Tegen de bedoelingen van de flexibilisering in, blijken meer mogelijkheden en meer keuzes voor sommige studenten ook tot studievertraging te kunnen leiden. Het betreft hier een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle actoren in het onderwijsveld: van de studenten mag daarom worden verwacht dat ze de nodige inspanningen leveren om het hoger onderwijs zo goed mogelijk te doorlopen, van de instellingen wordt verwacht dat zij de studenten hierin zo veel mogelijk begeleiden en mee het studieverloop bewaken.

Daarom heeft de decreetgever in verschillende mechanismen voorzien om de studievoortgang te bewaken. De twee dwingendste daarvan kent u: de mogelijkheid om studievoortgangsbewakingsmaatregelen op te leggen, inclusief de mogelijkheid om studenten finaal te weigeren op grond van onvoldoende studievoortgang, en de mogelijkheid om studenten te weigeren op grond van ontoereikend leerkrediet.

In het kader van de evaluatie van de implementatielasten van de flexibilisering van het hoger onderwijs werden in het derde thema dat de werkgroep onder de loep heeft genomen, deze mechanismen bekeken. Er wordt gekeken naar de administratieve lasten voor de instellingen en de effectiviteit van beide systemen. Op basis van de vaststellingen van deze werkgroep is de administratie nu aan het bekijken hoe we tot een meer efficiënt studievoortgangsbeleid kunnen komen, dat zowel studenten als instellingen voordeel zal geven.

Ik wil evenwel niet vooruitlopen op eventuele aanpassingen aan het systeem van het leerkrediet. U hebt zelf ook aangegeven dat het al bij al een relatief jong systeem is. Misschien is het nog wat te vroeg om de volledige impact van het leerkrediet te overschouwen. Overhaaste conclusies zijn uit den boze, maar ik wil nagaan hoe we de twee systemen van studievoortgangsbewaking kunnen optimaliseren, om reeds bij de aanvang van het studietraject van de student tot een betere studievoortgang te komen.

Hoe te komen tot een betere oriëntatie van studenten bij de aanvang van hun studie is een belangrijke zaak. U weet misschien dat de Vlor op dit moment werkt, op mijn uitdrukkelijke

vraag, aan een afstemming tussen secundair onderwijs en hoger onderwijs. Ik begrijp dat dat zo goed als af is. Op basis van een voorstel van hen zal ik met het secundair onderwijs en het hoger onderwijs rond de tafel zitten, om te kijken naar wat u ‘gatekeeping’ noemt. Ik begrijp wat u wilt zeggen, maar het woord is misschien niet zo goed gekozen. Ik ben dus in blijde verwachting van het rapport van de Vlor en dan kunnen we kijken welke maatregelen we deze legislatuur al dan niet nog kunnen nemen. U merkt dat we het dossier ter harte nemen.

De heer Boudewijn Bouckaert: Dank u wel, minister. In de eerste plaats ben ik blij dat u het probleem ter harte neemt en dat eraan wordt gewerkt in werkgroepen, die aan het bekijken zijn hoe de studievoortgangsbewaking beter kan worden georganiseerd.

Ik weet: “Beste lezer, mijn verhaal wordt eentonig”, om Multatuli te citeren. De kwestie van de lage slaagcijfers en de problemen met het Flexibiliseringsdecreet zijn al herhaaldelijk ter sprake gebracht. De vraag of we oriëntatieproeven moeten invoeren of niet, is ook al verscheidene keren besproken. Dat gaat ook allemaal zo traag. Een en ander zou u doen in samenwerking met de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR). Die komt blijkbaar ook niet tot conclusies. Dat geeft toch stof tot denken. Waarom gaat de besluitvorming in Vlaanderen zo traag? Men ziet de problemen, maar er wordt niet aan geredieerd.

Wat de flexibilisering betreft, hebt u gelijk dat het voor- en nadelen heeft. Men zou zich toch eens moeten bezinnen om de flexibilisering misschien gedeeltelijk op te heffen. Ik zou ervoor pleiten dat men de flexibilisering voor het eerste jaar afschaft en dat men daar van de studenten eist dat ze in een globaal pakket slagen, waarbij wel degelijk toegevingen kunnen worden gedaan. Dan ben je er zeker van dat de student, die er in het eerste jaar in slaagt al die vakken samen af te leggen, vlot zal doorstromen in de volgende jaren en dan kun je verder met de flexibilisering werken. Die hint heb ik al herhaaldelijk gegeven. Het zou een goede tussenoplossing zijn voor deze kwestie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Boudewijn Bouckaert tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het groeiend ‘spijbelgedrag’ van kleuters in Vlaamse grootsteden - 1212 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: We gaan van het hoger onderwijs naar het kleuteronderwijs. Vroeger was ik bij de twee betrokken, omdat ik een kleuter heb, en ik aan de universiteit les gaf. Die twee zijn nu weggevallen.

Het gaat over een antwoord op een schriftelijke vraag van mijn collega, de heer Delva. Daaruit blijkt dat nergens in Vlaanderen de participatiegraad van kleuters zo laag is als in Antwerpen – weer eens Antwerpen. Bijna 6 procent van de kinderen jonger dan 5 jaar ‘spijbelt’ – tussen aanhalingstekens, want er is geen leerplicht – op regelmatige basis in de derde kleuterklas. Als ze zich inschrijven en ze komen niet, is er wel sprake van spijbelen, maar er zijn geen juridische consequenties.

Onder de provinciehoofdsteden volgt Gent als tweede met 4,9 procent. Het zijn twee steden met een verhoogde aanwezigheid van allochtone burgers. Ik mag dat woord nog gebruiken. Meer nog, in vergelijking met gegevens van twee jaar terug – en net dat vind ik zorgwekkend – is het aantal Antwerpse ‘spijbelende’ kleuters zelfs licht gestegen met een half procent, namelijk van 5,2 naar 5,7 procent.

U mag dat triviaal vinden, maar als die trend zich doorzet, zitten we binnen enkele jaren met tot 10 of 15 procent ‘spijbelende’ kleuters. Dat is toch geen goede evolutie. Het probleem groeit dus. Daarom zal de Antwerpse gouverneur Cathy Berx binnenkort samenzitten met de

OCMW-voorzitters om dit ‘spijbelgedrag’ van kleuters aan te pakken. Dat blijkt uit persberichten en uit het antwoord op de vraag van de heer Delva.

Nu komt mijn commentaar. De vraag rijst of er geen meer dwingende of verplichtende aanpak nodig is. Ik besef dat ik klop op een nageltje waar al regelmatig op is geklopt, bijvoorbeeld om het verlagen en verlengen van de leerplichtleeftijd te regelen via een decreet dat de wet van 29 juni 1983 ter zake dient aan te passen. Er zijn al voorstellen van resolutie besproken, onder meer van mevrouw De Knop van Open Vld, dacht ik.

Als tegenargument, en dat is het argument dat u altijd opwerpt, wordt vaak gesteld dat het grondwettelijk niet mogelijk zou zijn, aangezien men moeilijk het grondwettelijk verplicht godsdienstonderricht of levensbeschouwelijk onderricht aan kleuters kan geven. De eerste relevante bepaling in artikel 24 van de Grondwet is: “De scholen ingericht door openbare besturen bieden, tot het einde van de leerplicht, de keuze aan tussen onderricht in een der erkende godsdiensten en de niet-confessionele zedenleer.”

Ik ben er zeker van dat de auteurs van dit artikel, wanneer ze spraken over de leerplicht, het kleuteronderwijs niet in hun hoofd hadden. Maar doordat het woordje ‘leerplicht’ daarin staat, ben je, volgens de letterlijke betekenis van dit artikel, als je de leerplicht uitbreidt naar het kleuteronderwijs, verplicht om godsdienst- of levensbeschouwelijk onderricht in te richten. Het tweede artikel is: “Alle leerlingen die leerplichtig zijn, hebben ten laste van de gemeenschap recht op een morele of religieuze opvoeding.”

Ik vraag me af of er geen uitweg is uit deze juridische impasse. Nu staat in paragraaf 4 van artikel 24 te lezen: “Alle leerlingen of studenten, ouders, personeelsleden en onderwijsinstellingen zijn gelijk voor de wet of decreet. De wet en het decreet houden rekening met objectieve verschillen, waaronder de eigen karakteristieken van iedere inrichtende macht, die een aangepaste behandeling verantwoorden.” Dat artikel maakt ook mogelijk dat men het pluralisme in het onderwijs op een grondwettelijke manier kan organiseren. Er staat: “(...) waaronder de eigen karakteristieken van iedere inrichtende macht”. Het is dus niet exclusief daarnaar gericht.

Op basis hiervan rijst de vraag of deze paragraaf geen grondwettelijke basis kan vormen om voor de groep van de kleuters af te wijken van het recht dat leerlingen hebben op een morele of religieuze opvoeding, die ook mede de basis vormt van de plicht voor openbare scholen om een waaier aan verschillende vormen van godsdienstonderricht aan te bieden. In concreto zou dit betekenen dat de leerplicht wordt ingevoerd vanaf drie jaar, en verlengd met vijftien jaar, dus van drie jaar tot achttien jaar, maar dat dit om evidente redenen niet gepaard gaat met het aanbieden van godsdienstonderricht of zedenleer in het kleuteronderwijs.

In die zin wordt een onderscheid gemaakt tussen kleuters en andere leerlingen in het leerplichtonderwijs. Het wijzigingsdecreet zou dan uiteraard moeten verantwoorden dat het hier gaat om een objectief te verantwoorden onderscheid, namelijk dat kleuters niet echt vatbaar zijn voor godsdienstonderricht of zedenleer. Bovendien is er een groeiende maatschappelijke nood, omdat kleuters pas naar het lager onderwijs mogen als ze 220 halve dagen les volgen of een taaltest afleggen. Op die manier wil het onderwijsveld zeker zijn van de kennis van hun Nederlands. Die regel is ingevoerd.

In het licht van de hierboven beschreven uiteenzetting had ik graag een antwoord op de volgende vraag: kunt u dit juridisch denkspoor laten onderzoeken, teneinde het verplichten van kleuteronderwijs mogelijk te maken? Minister, er is hier een algemene consensus dat je het al vanaf het kleuteronderwijs zou moeten doen, omdat juist de groep die spijbelt in het kleuteronderwijs, een probleem vormt voor het lagere onderwijs. Het kleuteronderwijs in de leerplicht inschakelen, zou een doeltreffende oplossing zijn, om deze groep vanaf een vroege leeftijd in de integratie te begeleiden.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Bij het doornemen van de vraag van de heer Bouckaert had ik bij het eerste deel een déjà-vugevoel. Ik ben blij dat we over dit onderwerp kunnen praten in de commissie. We hebben continu de mond vol van gelijke kansen in ons onderwijs. Het spreekt voor zich dat gelijke kansen beginnen op heel prille leeftijd. Wanneer het aantal kleuters dat niet naar de les gaat of moet gaan van de ouders stijgt, is het nuttig dat we hierover van gedachten wisselen en de minister ondervragen.

Een pasklaar antwoord heb ik niet, maar ik vind wel dat de heer Bouckaert gelijk heeft dat we de tendensen van heel dichtbij in het oog moeten houden. Vandaag zitten we aan bijna 6 procent in Antwerpen, duidelijk een stijgende trend. We moeten zien waar het gaat eindigen. Ik ben heel blij dat het thema vandaag wordt opgepikt door de heer Bouckaert. Ik ben benieuwd naar uw antwoord, minister, op de concrete en ook juridische vragen die de professor rechten stelt.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Mijnheer Bouckaert, u geeft zelf aan dat de kwestie niet nieuw is. We hebben er al verschillende keren over gepraat. U weet dat we wat kleuterparticipatie betreft, in de wereld een toonaangevend voorbeeld zijn. Dat herhaal ik toch even. Het is een zeer kleine categorie.

U hebt gelijk dat we tendensen in het oog moeten houden. In Antwerpen is er inderdaad een lichte stijging van 5,2 naar 5,7 procent. In Gent zien we het omgekeerde fenomeen. Daar stijgt het aantal kinderen dat wel aan die 220 halve dagen komt, licht. Dat is een positieve evolutie. In Brussel is er stagnatie. Je kunt dus niet zeggen dat er overal in Vlaanderen een probleem aan het ontstaan is. Dat neemt niet weg dat ik het met u eens ben, mijnheer Bouckaert en ook mijnheer Delva, dat we die tendensen goed in het oog moeten houden.

U weet dat het verlagen van de leerplichtleeftijd niet met een decreet kan. Dat vraagt een federale wet. Hetzelfde geldt voor de grondwettelijke bezwaren in verband met de godsdienst. Daarvoor moet opnieuw een federaal initiatief worden genomen.

Misschien wil ik nog even verduidelijken dat voor mij godsdienst en zedenleer niet het enige tegenargument is voor een verlaging van de leerplicht. Het heeft ook een kostprijs en het zal marginaal weinig opbrengen. Ik ben er niet van overtuigd dat je de groep kinderen die je nu niet bereikt, plotseling wel zult bereiken door het verlagen van de leerplicht. Het zou wel eens kunnen dat ouders kiezen voor huisonderwijs. In ons systeem hebben we geen schoolplicht, wel leerplicht. Voor het kleuteronderwijs vind je heel snel mensen die zeggen dat ze het hun eigen kinderen wel zullen aanleren. Dat betekent dat we een heel systeem van huisonderwijscontrole moeten uitwerken. Dat is voor kleuters niet zo evident. Hoe ga je meten of ze de kennis, vaardigheden en attitudes bereiken? Het is allemaal niet zo evident. Dat hebt u wellicht in een advies van de Vlor ook gelezen.

Ook de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) – het is merkwaardig hoe vaak ik naar de OESO moet verwijzen – zegt dat we daarmee een beetje moeten oppassen omdat we bij de jongste kinderen dreigen te snel tot een schoolse aanpak te komen. Dat is niet wenselijk.

Als je de leerplichtleeftijd verlaagt voor kinderen uit het buitengewoon onderwijs, moeten die kinderen al op zeer jonge leeftijd naar het internaat. Dan krijg je ook daar een bijkomende complicatie. Je moet dan een heel controlesysteem voor afwezigheden uitwerken.

Vandaar dat we blijven geloven in het stimuleren van de effectieve aanwezigheid van kleuters. U weet dat er een impulsplan kleuterparticipatie is. Ik blijf nog altijd denken dat de ouders bereiken en overtuigen de meest doeltreffende maatregel is. Dat moet inderdaad op lokaal niveau gebeuren. Je kunt dat niet centraal van Onderwijs verwachten. Wij werken daarin samen met Welzijn. Ik ben blij dat de Antwerpse gouverneur een initiatief ter zake neemt.

De voorzitter: De heer Bouckaert heeft het woord.

De heer Boudewijn Bouckaert: Minister, ik beken dat ik mij heb vergist wat betreft het bevoegde wetgevende niveau. Het is inderdaad de federale wetgeving die de leerplichtleeftijd bepaalt. Mijn opmerking is dan mutatis mutandis van toepassing op de federale wetgeving. Mij ging het eigenlijk voornamelijk over het bezwaar van dat godsdienst- en levensbeschouwelijk onderricht. Dat is het beletsel om die leerplicht in te voeren. Mijn argument is dat je grondwettelijk wel steun vindt om rekening te houden met objectieve verschillen om die leerplicht in te voeren. Het artikel zegt: “de wet en het decreet”. Maar dat zal inderdaad op het federale niveau moeten gebeuren – wat ik trouwens gek vind. De bepaling van de leerplicht zou ook naar Vlaanderen moeten komen. Dat is zo’n federale restbevoegdheid. Dat is nu nog niet zo en het zit, als ik het goed begrijp, ook niet in de zesde staats hervorming.

Ik vind de invoering van de leerplicht vanaf 3 jaar nog altijd de beste oplossing. Het tegenargument dat zegt “Ga je die dan wel bereiken?”, is juist. Maar dat is ook zo voor het lager onderwijs. Dan staat er wel degelijk een wettelijke verplichting achter. Dat is een sterkere stok achter de deur om de ouders aan te zetten om hun kinderen naar het kleuteronderwijs te sturen. Als dat als neveneffect het huisonderwijs heeft, dan zeg ik dat het huisonderwijs nog altijd beter is dan geen onderwijs. Op huisonderwijs is er een zekere vorm van inspectie. Dat is dan toch wel een verbetering voor die kinderen, hoewel dat volgens mij geen optimaal effect is. Ik zou liever hebben dat ze in de kleuterschool zelf zitten.

En dan is er die ‘schoolse aanpak’. Ons kleuteronderwijs – ik ben ervaringsdeskundige – is in Vlaanderen heel goed ontwikkeld en absoluut niet schools maar eerder speels opgevat. Ik denk niet dat het OESO-argument daarover hout snijdt.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Naar aanleiding van de bespreking van de vraag van de heer Bouckaert vroeg ik mij af of er cijfers bestaan over een verlaagd of verminderd slaagpercentage van kinderen in het lager onderwijs die geen kleuteronderwijs hebben gevolgd. Minister, ik weet dat u daarop nu geen antwoord kunt geven. Maar het zou toch interessant zijn om te weten of we kunnen meten in welke mate het al dan niet participeren aan kleuteronderwijs een rechtstreeks effect zou kunnen hebben op de resultaten, zelfs in de lagere school. Minister, ik zal u daarover op een andere manier ondervragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

– *De heer Boudewijn Bouckaert, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van de heer Johan Verstreken tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de dalende kennis van grammatica en spelling in het onderwijs - 1278 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Waar is de tijd dat we slechte punten kregen in de wiskundeles of aardrijkskundeles of andere lessen wanneer we tijdens de examens taalfouten maakten in de humaniora?

Uit verschillende onderzoeken van de afgelopen jaren is gebleken dat het niveau van grammatica en spelling in het lager en secundair onderwijs daalt. Uit een onderzoek van Filip Devos en Valerie Van Vooren uit 2010 bleek dat de laatstejaarsleerlingen van het secundair onderwijs, met uitzondering van de leerlingen Latijn, de eindtermen voor grammatica en spelling nauwelijks bereiken.

Uit een aanvullende bevraging van leerkrachten blijkt dat leerkrachten secundair onderwijs vrij pessimistisch zijn over het grammaticale niveau van hun leerlingen. Ruim 52 procent vindt dat niveau slecht en zelfs zeer slecht. Wat de spelling betreft, vindt 43 procent het niveau slecht. Ruim driekwart van de ondervraagde leerkrachten vindt dat het algemene taalniveau van hun leerlingen de laatste jaren achteruit is gegaan.

47 procent van de ondervraagde leerkrachten meent dat de leerplannen Nederlands niet voldoende aandacht besteden aan grammaticaonderwijs. Wat het lager onderwijs betreft, is maar liefst 75 procent van de leerkrachten in het basisonderwijs van mening dat het algemene niveau Nederlands van de leerlingen is gedaald. Ze vinden het geen goede zaak dat er in het huidige leerplan minder aandacht naar grammatica gaat. Bovendien vindt 80 procent van de ondervraagden dat de Nederlandse grammatica in het lager onderwijs onvoldoende is afgestemd op die van het secundair onderwijs. De leerkrachten van de lagere school vinden dat het secundair onderwijs zich beter moet aanpassen aan de eindtermen grammatica van het lager onderwijs, maar de leerkrachten van het secundair onderwijs vinden dat grammatica meer aandacht moet krijgen in het lager onderwijs.

Hiermee heb ik nog niets gezegd over het grammaticaniveau van de leerkrachten zelf. Ook daarover, of over de uitspraak, zouden we een boom kunnen opzetten. Als voorzitter van de Interparlementaire Commissie voor de Nederlandse Taalunie interesseerde mij deze thematiek, die wij daar nog niet helemaal ter sprake hebben gebracht. Minister, ik wou uw standpunt al kennen, en daarom de volgende vragen.

Wat is uw visie hierop? Meent u dat er extra inspanningen moeten worden geleverd om het niveau van de grammatica en spelling in het lager en secundair onderwijs op te krikken? Indien niet, waarom niet? Welke inspanningen zijn er al geleverd of zouden er nog kunnen worden geleverd of verbeterd?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Wim Van Dijck: Voorzitter, ik ondersteun de vraagsteller. Ook ik ben bekommerd over de spelling van het Nederlands, maar ook over de goede kennis van de grammatica, de spelling en de zinsbouw van het Nederlands. Ik heb ook de stellige indruk dat die kennis hard achteruitgaat, niet alleen bij leerlingen in het basisonderwijs maar ook bij leerlingen in het secundair onderwijs, en zelfs bij de leerkrachten zowel in het basis- als in het secundair onderwijs. Wij moeten daar iets aan doen.

Er zijn wellicht verschillende oorzaken. Het gebruik van allerlei tussen-, turbo- en sms-taaltjes zou er een van kunnen zijn. Maar ik denk dat voornamelijk de omslag die in ons onderwijs is gemaakt wat betreft het leren van grammatica, spelling en zinsbouw naar de meer communicatieve kant van de taal een oorzaak is. We zijn daar iets te ver doorgesloten, niet alleen in het onderwijs van het Nederlands maar ook in het onderwijs van vreemde talen. Men heeft zeer sterk de nadruk gelegd op de mondelinge taalvaardigheid. De structuur en de spelling werden verwaarloosd. Daar moeten we iets aan doen.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: De heer Verstreken haalde ook de spelling aan. Minister, ik heb u daar al een paar keer over ondervraagd, zowel mondeling als schriftelijk. Ik ben zeer benieuwd naar uw antwoord in het verlengde van die studie.

U hebt altijd beweerd dat het allemaal nog zo erg niet was, dat er in feite geen vuiltje aan de lucht was met de kennis van spelling en dergelijke. Ik heb een zoon die in het laatste jaar van het basisonderwijs zit. Hij leert geen grammatica, dat wordt niet meer gegeven. Als hij een zin ontleedt, heeft hij het over onderwerp, werkwoord en gezegde. Dat gezegde is de restzin.

Ze proberen dat enigszins bij te spijkeren in het middelbaar onderwijs, maar dan is het al vaak te laat. We mogen toch niet vergeten dat die grammatica een basis vormt van onze taal, net zoals spelling. Om onze taal correct te kunnen schrijven is grammatica noodzakelijk. Daarom

is het eigenaardig dat die basis pas in het middelbaar onderwijs lichtjes wordt bijgespijkerd. We moeten er dan ook niet van schrikken dat onze kinderen en jongeren er niet meer in slagen om een correcte Nederlandse zin te schrijven, grammaticaal correct dan.

Ik denk dat we moeten teruggaan naar het basisonderwijs dat ik heb genoten. Dat heette toen spraakkunst. Die zaken moeten worden aangeleerd in het basisonderwijs.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Ik ben me bewust van de groeiende bezorgdheid over de grammatica en spelling in ons onderwijs. Ik kan me niet herinneren dat ik de problemen zo sterk geminimaliseerd zou hebben. *(Opmerkingen van de heer Wim Wienen)*

Grammatica en spelling hebben op de eerste plaats met taalverzorging te maken. Correct Nederlands is een vorm van hoffelijkheid, daar ben ik het mee eens. Het is belangrijk om dat te beheersen.

Onderwijs kan en moet aan correct taalgebruik werken. Daarom staat bijvoorbeeld in de basiscompetenties van alle lerarenopleidingen dat ze in Standaardnederlands les moeten geven. Dit is niet alleen de verantwoordelijkheid van het onderwijs, maar van de hele maatschappij om daarin het voorbeeld te geven.

De mensen worden enorm beïnvloed door de media. Het volstaat om even naar televisieprogramma's te kijken om te beseffen hoe daar met taal wordt omgegaan. U kunt me er niet van betichten dat ik het niet belangrijk vind dat er algemeen verstaanbaar Standaardnederlands wordt gesproken. Ik heb me al verschillende keren kritisch uitgelaten daaromtrent. Ik heb al eens verteld dat ik aan de UGent in een debat zat en daar een opmerking maakte over correct taalgebruik. Die 18- en 19-jarigen vonden me toen een oude zak omdat ik hun wees op hun dialect en op hun slordig taalgebruik.

Een eerste maatregel die we hebben genomen om tegemoet te komen aan het dalende niveau van taalbeschouwing is een wijziging van de eindtermen taalbeschouwing. We hebben de eindtermen voor taalbeschouwing versterkt en meer geëxpliciteerd of specifieker gemaakt. De leerlingen mogen wel pas met bepaalde taalbeschouwelijke termen en begrippen te maken krijgen op het moment dat ze er klaar voor zijn, dus rekening houdend met het niveau van hun cognitieve ontwikkeling en van hun abstractievermogen. Ook om deze redenen heeft de leerlijn van het taalbeschouwingsonderwijs in basis- en secundair onderwijs een cyclisch karakter. Hoewel bepaalde taalbeschouwelijke termen en begrippen reeds in het lager onderwijs aan bod komen, worden ze in de eerste graad van het secundair opnieuw aangepakt, maar dan met verbreding en/of verdieping. Deze methode is ontwikkeld door experts, ik ga me daar niet mee moeien. Dit zorgt voor een betere afstemming van het lager onderwijs op de eerste graad van het secundair onderwijs. Af te lezen aan uw lichaamstaal, hebt u ter zake ook zeer veel expertise, mijnheer Wienen.

Bovendien werd de aansluiting tussen het onderwijs en secundair onderwijs verzekerd door de ontwikkeling in werking van een gezamenlijke commissie met vertegenwoordigers van beide niveaus. Hetzelfde principe geldt voor de tweede en derde graad van het secundair onderwijs. De taalbeschouwing werd hier versterkt met het oog op een optimale voorbereiding voor het hoger onderwijs.

De eindtermen in het basisonderwijs en de eerste graad van het secundair onderwijs zijn gewijzigd in het schooljaar 2010-2011, die van de tweede graad secundair onderwijs in 2012-2013, en die van de derde graad secundair onderwijs zullen in 2014-2015 geïmplementeerd worden. Het is nog iets te vroeg om daarvan al het effect te zien. De leerplannen en het lesmateriaal moeten worden aangepast, leraren moeten eventueel worden bijgeschoold. U zult zeggen dat het lang duurt, voorzitter, maar dat is inherent. Geef me dan de middelen om het anders aan te pakken.

Daarnaast hebben we op de website van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming een advieslijst taalbeschouwelijke termen Nederlands gepubliceerd om de eenduidigheid in het gebruik van de terminologie te verbeteren.

Mijnheer Verstreken, we delen uw bezorgdheid. De eindtermen taalbeschouwing zijn aangepast en worden nu of later geïmplementeerd. We hopen dat dit in de toekomst effect zal hebben.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Ik dank u voor uw bekommernis, minister. Ik kijk uit naar de implementatie en de evolutie. Ik kijk uit naar de toekomst.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Minister, ik ben blij dat u mijn non-verbale communicatie zo goed kunt lezen. Ik ben inderdaad eerder ontevreden met uw antwoord. U zegt dat mijn expertise blijkt uit mijn non-verbale communicatie. Neen, ik ben geen expert, dat geef ik eerlijk toe. Maar ik beschik wel over een gezond boerenverstand. Ik stel vast dat heel veel jongeren, de generaties na mij, er niet in slagen om een correcte zin Nederlands te schrijven. Ik bedoel: een zin waarin de woorden, de bijzinnen en het lijdend voorwerp op de juiste plaats staan.

Ik wens u veel succes met uw verhaal als u leerkrachten Latijn ontmoet. Zij krijgen kinderen in de klas die geslaagd zijn in het basisonderwijs en niet weten wat een lijdend voorwerp is. Begin daar maar eens Latijn aan te leren. Ze beginnen met een enorme achterstand. Probeer dat maar eens bij te benen.

De experts hebben uitgedokterd op welke leeftijd kinderen welke leerstof moeten leren. Ze gaan er blijkbaar van uit dat de kinderen van vandaag dommer zijn dan de kinderen van mijn generatie. In mijn tijd was het wel mogelijk om dat in het basisonderwijs te onderwijzen en correct aan te leren. En met succes! Vandaag is dat niet mogelijk vanwege de cognitieve capaciteiten van de leerlingen. Dan zijn ze toch dom geworden? Dat is toch wat de experts zeggen? (*Opmerkingen van Minister Pascal Smet*)

Ik probeer te redeneren met gezond boerenverstand. Als de experts vinden dat die leerstof niet kan worden onderwezen in het lager onderwijs...

Minister Pascal Smet: Contacteer de experts, mijnheer Wienen. U kunt daar met hen over discussiëren.

De heer Wim Wienen: Ik denk dat de kinderen dommer geworden zijn. Bij ons was dat wel mogelijk.

Minister Pascal Smet: Volgens mij klopt het niet wat u zegt, maar goed.

De heer Wim Wienen: Bij ons was het wel mogelijk om dat in het basisonderwijs aan te leren.

De heer Boudewijn Bouckaert: Dit is een ingewikkelde materie. Het gaat over de neurologische capaciteiten van kinderen en de inwerking daarop van het onderwijs. Er spelen nog andere factoren mee.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over de middelen voor de persoonlijke ontwikkelingstrajecten - 1242 (2012-2013)

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Voorzitter, in 2008 heeft het Vlaams Parlement het decreet betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap goedgekeurd. Dit decreet geeft een invulling aan vier systemen van Leren en Werken, met name de reguliere tewerkstelling, de brugtrajecten, de voortrajecten en de persoonlijke ontwikkelingstrajecten (POT's).

In dit decreet hebben we een ambitieuze doelstelling verwoord. We willen alle leerlingen een voltijds engagement laten doorlopen. De vorming en de structuur die jongeren in hun leven nodig hebben, zijn belangrijk. Door middel van een voltijds engagement kunnen ze dit tot stand brengen. We hebben in het decreet verschillende trajecten bepaald. Het is de bedoeling dat de jongeren een gepast traject kunnen doorlopen.

Sinds het schooljaar 2008-2009 zijn nieuwe trajecten opgericht, waaronder het POT. Daarnaast is ten gevolge van het decreet bepaald hoe die trajecten worden gefinancierd. Voor de POT's is een vast bedrag van 12,5 euro per georganiseerd begeleidingsuur vastgelegd.

Het probleem is dat dit bedrag sindsdien niet meer is aangepast. De kosten die aan de POT's zijn verbonden, zijn in die periode evenwel gestegen. Aangezien de indexering sinds de start van de POT's niet is toegekend, wordt sinds 2013 ongeveer 14 procent van de middelen gemist.

Als we naar de cijfergegevens kijken, wordt duidelijk dat het heel moeilijk wordt POT's in te richten. De inrichters trekken aan de alarmbel en vragen de financiering onder de loop te nemen.

Minister, op welke wijze is het bedrag van 12,5 euro per georganiseerd begeleidingsuur vastgelegd?

Het is wenselijk dat de personeelsleden die deze moeilijke opdracht op zich nemen, in de instelling kunnen blijven. Hierdoor neemt hun expertise toe. Hun anciënniteit neemt ook toe. Het is dan ook wenselijk dat de mensen die over expertise beschikken en die langer in dienst zijn, op een betere verloning kunnen rekenen. Indien de middelen ongewijzigd blijven, is dit zeer moeilijk.

De werkingskosten zijn op zich duidelijk gestegen. Hebt u zicht op het aandeel van die stijging en op de wijze waarop de inrichters van de POT's dit kunnen opvangen?

Mijn laatste vraag is niet onbelangrijk. Bent u bereid de financiering te herbekijken en het subsidiebedrag voor de POT's tijdens de besprekingen van de begrotingscontrole ter sprake te brengen en een correctie, wat op een verhoging neerkomt, te bepleiten?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman: Voorzitter, ik sluit me zeer graag aan bij de vragen die mevrouw Helsen net heeft gesteld. Ik heb dit punt zelf al herhaaldelijk op de agenda geplaatst. Die financieringsproblemen zijn niet de voorbije weken ontstaan. De mensen die voor de POT's instaan, laten al een tijdje weten dat hun werking bijna onhoudbaar wordt. Ze hebben al meermaals letterlijk bij de minister op de stoep gestaan. Ze hebben actie gevoerd omdat ze vinden dat de maat vol is.

Zoals ik al tijdens plenaire vergaderingen heb verklaard, vind ik dat die mensen goed werk leveren. Ze proberen leerlingen die anders enigszins verloren zouden zijn toch nog op te vangen en gedeeltelijk te re-integreren. Ik merk dat ook aan de werking in Oudenaarde.

Ik zou de minister dan ook willen vragen op zijn minst voor een indexering te zorgen. Hij zou eventueel ook naar andere mogelijkheden kunnen kijken. Nu wordt met een gesloten enveloppe gewerkt. Dat veroorzaakt problemen. Ik vraag om een degelijke financiering voor het werk dat door die mensen wordt geleverd.

De voorzitter: Minister Smet heeft het woord.

Minister Pascal Smet: Voorzitter, toen we het decreet betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap hebben opgesteld, hebben we onderzocht hoeveel middelen naar de begeleidingsuren en de werking zouden moeten gaan. We hebben hierbij het uitgangspunt gehanteerd dat een groep van zes jongeren door een begeleider met zes jaar anciënniteit zou moeten worden begeleid. Indien dit uitgangspunt wordt gehanteerd, is het resultaat een te subsidiëren bedrag van 12,5 euro per georganiseerd begeleidingsuur.

Personeel dat anciënniteit opbouwt, wordt inderdaad duurder. Ik wil echter benadrukken dat binnen de sector met georganiseerde uren en niet met effectief gepresteerde uren wordt gewerkt. Normaliter zou hierdoor enige marge kunnen ontstaan. Dit is bij de voortrajecten of de brugtrajecten niet het geval.

Ik heb de vraag goed begrepen. Ik heb dit dossier in het licht van de momenteel lopende begrotingscontrole op de tafel van de Vlaamse Regering gelegd. We zullen de komende uren zien of we, in functie van alle prioriteiten en vragen die op tafel liggen, al dan niet geld voor deze werking kunnen vrijmaken. Later kunnen we dan eventueel nagaan in welke mate er al dan niet meer duidelijkheid over het geleverde werk kan worden verschaft.

Wegens de economische toestand heeft de Vlaamse Regering in het verleden op heel wat subsidies bespaard. We hebben dat met opzet uitdrukkelijk niet gedaan met de subsidies voor de inrichting van POT's. Het is belangrijk dit punt toch even te onderstrepen.

Dat neemt niet weg dat ik de vraag begrijp. Om die reden heb ik de vraag tijdens de begrotingscontrole ter sprake gebracht. Het is nu aan de Vlaamse Regering om in functie van alle voorliggende vragen na te gaan of die vraag al dan niet in overweging kunnen nemen.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik dank de minister voor het antwoord. Ik ben tevreden dat hij zelf begrijpt dat de mensen die de POT's inrichten een terechte vraag stellen en deze vraag tijdens de begrotingscontrole ter sprake wil brengen. Ik hoop dat hij de overige leden van de Vlaamse Regering van het belang van deze vraag kan overtuigen. Het betreft hier zeer kwetsbare jongeren. We hebben hier in deze commissie altijd bijzondere aandacht voor gevraagd.

Het is ook een goede zaak dat de minister de besparingen niet heeft doorgetrokken. We hebben altijd beklemtoond dat dit niet kon. Het bedrag dat in het verleden ter beschikking is gesteld, biedt niet al te veel ruimte.

Ik wil nog een bijkomende vraag stellen. Ik weet dat het decreet zal worden geëvalueerd. Zal dit aspect tijdens die evaluatie aan bod komen? Zal dan worden nagegaan wat de juiste manier is om de POT's te financieren? We kunnen natuurlijk beslissen die indexering toe te passen. Het lijkt me echter belangrijk de manier waarop we de POT's financieren onder de loep te nemen. We moeten nagaan of we die financiering in de toekomst al dan niet grondig moeten bijsturen.

Minister Pascal Smet: Het lijkt me belangrijk wat meer transparantie in de werking en de financiële huishouding van de sector tot stand te brengen. Op die manier kan een vraag om een verhoging van het budget, los nog van de indexering, in de toekomst beter worden onderbouwd. Ik heb mijn administratie dan ook gevraagd een sluitender controlesysteem op te zetten. Ik wil een helder beeld van de verwerving en de aanwending van de middelen krijgen. Op die manier kan de vraag eventueel beter worden ondersteund. Ook het onderscheid tussen georganiseerde uren en effectief gepresteerde uren moet verder worden bekeken. Ik begrijp de vraag. Ik zal hier zeker rekening mee houden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■